

Geliş / Received: 1 Ağustos 2021 / August 1, 2021 - Kabul / Accepted: 6 Aralık 2021 / December 6, 2021

Yayın / Published: 31 Aralık / December 31, 2021

Makalenin Türü: Type of article (Araştırma / Research)

To Cite This Article: Oral, S., & Selçuk, G. N. (2021). Yükseköğretim Öğrencilerinin Girişimcilik Hissi Üzerine Bir Araştırma: Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi Örneği. Journal of Silk Road Tourism Researches, 1(1), 13-40

YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK HISSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TURİZM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ†

A RESEARCH ON THE ENTREPRENEURIAL SENSE OF HIGHER EDUCATION STUDENTS: THE EXAMPLE OF ATATÜRK UNIVERSITY FACULTY OF TOURISM

Serhan ORAL*

Gökalp Nuri SELÇUK**

Özet

Bu araştırma yükseköğretim eğitimi alan turizm öğrencilerinin girişimcilik hislerinin belirlenebilmesi amacı ile hazırlanmıştır. Araştırma hazırlanırken girişimci ve girişimcilik kavramları ile ilgili tanımlamalar yapılırken, Türkiye’de ve Dünyada girişimcilere verilen destekler incelenmiştir. Araştırmanın ana konusunu oluşturan girişimcilik hissi, alt boyutlarıyla tanımlanmış ve Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin girişimcilik hislerinin belirlenebilmesi amacı ile ölçme yöntemi olarak anket uygulanmıştır. Anket formu ile elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler frekans dağılımı, güvenilirlik analizi, bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizi ile incelenmiştir.

Araştırmanın sonucunda girişimcilik hissi ölçeğinin boyutlarını oluşturan içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi ve girişimcilik potansiyeli bazı demografik değişkenlerle anlamlı farklılıklar göstermemesine rağmen öğrencilerin girişimcilik hissi profillerinin boyutların birçoğu ile uyum gösterdiği ve anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Girişimcilik hissinin belirlenmesinin bireylerde var olan potansiyeli ortaya çıkarmada verimli bir yöntem olarak kullanılabileceği ve daha kapsamlı olarak araştırılabileceği önermesi ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Hissi, Girişimcilik Eğitimi, Turizm

Abstract

This research was prepared to determine the entrepreneurial sense of tourism students at higher education. While preparing this research and giving the definitions of the concepts of entrepreneurs and entrepreneurship, the support provided to entrepreneurs in the world and Turkey were examined. The sense of entrepreneurship, which is the main subject of the research, was defined with its sub-dimensions and a questionnaire was applied as a measurement method in order to determine the entrepreneurship sense of the students of Atatürk University Tourism Faculty. The data obtained through the questionnaire was analyzed using the SPSS 20.0 package program. The data obtained were analyzed by frequency distribution, reliability analysis, independent sample t test and ANOVA analysis.

As a result of the research, although the sense of internal control, the desire for independence, the tendency to take risks, and the entrepreneurial potential, which constitute the dimensions of the entrepreneurial sense scale, do not differ significantly by some demographic variables, students' entrepreneurial sense profiles are compatible with most of the dimensions and there is a significant difference. It was suggested that determining the entrepreneurial sense of students can be used as an efficient method in revealing the potential of individuals and can be studied more extensively.

Keywords: Entrepreneurship, Sense of Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Tourism

† Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalında yayınlanmış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği, serhan.oral@atauni.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-0003-5567

** Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği, gokalpn@atauni.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5821-1212

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmış ve intihal incelemesinden geçirilmiştir.

GİRİŞ

İnsanlar, tarihin erken dönemlerinden bugüne kendini geliştirmeye çalışan, yaşamını kolaylaştıracak veya diğer insanlara faydalı olacak yenilikçi fikirler peşinde koşan davranışlar sergilemiştir. İnsanoğlunun doğasında olan bu gelişime açıklık ve yenilik peşinde koşma arzusu zamanla çeşitli bilim dalları tarafından tanımlanmaya ve bir kavrama sahip olmaya başlamıştır. Ortaya çıkan girişimci ve girişimcilik kavramları birçok disiplinin araştırma konusu olmuş ve zamanla geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu gelişmelerle birlikte yenilikçi fikirleri ortaya atan ve bunları uygulamaya çalışan kişi olarak karşımıza çıkan girişimci, ulusal ve küresel düzeyde ekonomik gelişmelerin bir yapıtaşı olmuştur. Girişimcilik ise girişimci bireyin yaptığı faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Ülke ekonomileri için önemli bir yere sahip olan girişimcilik yakın tarihte dâhil olmak üzere hem akademik çalışmaların hem de ülkelerin ekonomik planları arasında daha fazla yer bulmaya başlamıştır. Diğer taraftan toplumsal ve sosyal yaşam için de önemli bir yerde olan girişimcilik, ülkelerin gelişim süreçlerinde faydalanmak için kullandıkları bir araç olmaktadır. Özellikle ülkelerin yenilikçi fikirlerin ortaya çıkabilmesi ve yeni gelişmelere ayak uydurabilmesi için gereklilik arz etmeye başlayan kavramlardan biri olan girişimcilik, finansal ve bir düşünce biçimi olarak hükümetler tarafından da desteklenmeye başlamıştır.

Girişimcilerin, genel olarak başlattığı bir işi devam ettirme, risk alma, sosyal fayda sağlama ve ekonomik katkıda bulunma gibi özellikler taşıdığı için toplumsal faydası yüksek bir yapıya sahip oldukları kabul edilebilir. Ekonomik açıdan da işsizlik gibi önemli sorunların başlıca çözümleri arasında yer almaları bu kavramın önemini daha fazla arttırmaktadır. Bu nedenle girişimciliğin doğuştan gelen bir özellik olduğu inancının yanında eğitim ile geliştirilebileceği düşüncesi girişimci eğitim programlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Eğitim programları var olan bir fikri daha efektif kullanmayı ve fayda etkisini yükseltmeyi hedeflemektedir.

Bir kişinin girişimci özelliklerini taşıyıp taşımadığını belirlemek mümkün müdür? İnsanın sosyal bir varlık olması dolayısıyla net bir cevap vermenin kolay olmadığı ve günümüzde dahi bu soruya cevap arayan birçok çalışma olduğu bilinmektedir. Çalışmamız da bu soruya cevap vermeye çalışırken ana araştırma konumuz olan girişimcilik hissi kavramı ele alınmıştır. Bireylerin girişimcilik özelliklerinin dışsal ve içsel faktörlere göre oluştuğu var sayımından yola çıkarak girişimcilik hissinin içsel faktörlere dayalı olduğu literatür taramalarında görülmüştür. Kişinin daha çok psikolojik yönlerinin irdelendiği bu kavram bir bireyin içsel faktörleri “içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi ve girişimcilik potansiyeli (başarma arzusu)” gibi boyutlar ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler daha önceden geliştirilmiş olan “Girişimcilik Hissi” ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın amacı; yükseköğretim eğitimi alan turizm öğrencilerinin, toplanan veriler ışığında girişimcilik hislerinin istatistiksel açıdan yorumlanması, elde edilen sonuçlar ışığında gelecek çalışmalara ve literatüre öneriler getirebilmesidir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Girişimcilik ve Girişimci Kavramı

Girişimcilik, yenilik yapabilme yetisine sahip olma ve fırsatları değerlendirebilme olarak tanımlanmıştır (Karadal, 2016). Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlükte ise girişimcilik, “girişimci olma durumu” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019). Girişimcilikle ilgili genel görüşler; yenilik yapma, yaratıcılık, yeni ürün / hizmet geliştirme gibi kavramlar üzerinde dursa da girişimcilik, ortaya konan parlak fikrin sürdürülebilirliği ile de ilgilenmektedir. Özellikle bulunduğumuz yüzyılda bir girişimin bir fikrin hayatta kalabilmesi girişimcinin en büyük başarısı olacaktır.

20. yüzyılın başlarında, Viyana'da ekonomist bir yazar olan Joseph Schumpeter girişimcinin tanımını şöyle yapmıştır: Yeni üretim yöntemleri sunarak, yeni organizasyon biçimleri yaratarak ya da yeni hammaddelerden yararlanarak mevcut ekonomik düzeni yok eden kişi. Schumpeter'e göre, bu kişi büyük bir olasılıkla bu yıkımı yeni bir iş kurarak gerçekleştirebilir, ancak mevcut bir işte de yapabilir (Bygrave & Zacharakis, 2010). Girişimciyi terim olarak ilk tanımlayan kişilerden biri olan Richard Cantillon ise (1697-1734), iş faaliyetlerini organize etme ve kâr etmek amacıyla iş risklerini üstlenmede uzmanlaşmış kişi olarak tanımlamıştır (Short & Dunn, 2002). Kirzner'e göre ise; girişimci kâr fırsatlarını keşfetmeye çalışır ve bunlara göre hareket ederek piyasadaki dengeyi yeniden kazanmaya yardımcı olur. Kirzner'in girişimciyi dengeyi yeniden sağlayan biri olarak görmesi, girişimciyi bir yenilikle dengeyi kıran biri olarak gören Shumpeter ile karşılaştırılmaktadır (Swedburg, 2000).

1.2. Girişimcilik Türleri

İç girişimcilik; “şirket girişimciliği, şirket içi girişimcilik, örgüt içi girişimcilik, kurumsal girişimcilik, firma seviyesinde girişimcilik” gibi terimlerle var oldukları yapılanmalar içerisinde girişimci fikirlere sahip kişileri tanımlamak amacıyla eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Güner & Serinkan, 2017). İç girişimcilik, kurum içerisinde çalışan kişilerin mevcut kaynakları kullanarak yeni fırsatlar, yeni yöntemler ve iş alanları oluşturması olarak da tanımlanabilir (Özdevecioğlu & Karaca, 2015). Ancak girişimcinin tek bir yenilik yapması yeterli değildir, yeniliğin devamlılığının olması gerekmektedir (Öreñç, 2019).

Kurumsal girişimcilik, 1929 ekonomik buhranı ile birlikte ortaya çıktığı var sayılan ve daha sonra ekonomik anlamda faydalı olduğu için geliştirilmiş; büyük ve küçük işletmelerin aralarındaki organizasyonu sağlayan bir üst girişimcilik türüdür. (Karaca, 2015; Özdevecioğlu & Karaca, 2015). Amaç girişimcilerin her şeyi bireysel olarak üretmesi değil, daha küçük işletmelerle ortaklaşa çalışarak onları desteklemek, teşvik etmek ve onlarla iş birliği yaparak riski minimize etmek ve faydayı arttırmaktır (Top, 2012). Kurumsal girişimcilik diğer bir yönden incelendiğinde ise mevcut kurum içi uygulamalara veya üretime inovasyonel yaklaşımlar ile yeni ürün/hizmet geliştirmek olarak da tanımlanabilmektedir (Bessant & Tidd, 2018).

Kişinin doğduğu ya da vatandaşlığı bulunan ülkeden başka bir ülkeye göç etmesi ve göç ettiği ülkede girişimcilik faaliyetinde bulunması sonucu oluşan girişimcilik türüne göçmen girişimciliği denilmektedir (Kayalar & Yıldız, 2017). Göç eden gruplar genel olarak ev sahibi ülkede eğitim ve beceri düzeyleri düşük olduğundan bir işe girememekte ya da düşük ücretlerle çalışmaktadırlar. Bu durum, onları serbest meslek sahibi olmaya itmekte ve yeni girişimlere yönelmelerine neden olmaktadır (Özkul & Dengiz, 2018). Araştırmalar, göçmen girişimcilerin başlangıçta değişik etnik veya sosyo-kültürel sınıflardan gelen göçmenlerin ihtiyaçlarını karşılamak için girişimlerini açtıklarını ve çoğunlukla işgücü piyasasının alt kesimlerine yoğunlaştığı öngörülmektedir (Afewerki, 2015).

Kadın girişimci, ev hanımlığı dışında kendi adına işletmesi bulunan, işletmesinde çalıştırdığı kişilerle birlikte emek harcayan, işletmenin geleceği ve yatırımları ile ilgili planlar kuran, kazancını nasıl değerlendireceği ile ilgili tasarrufa sahip kişidir (Soysal, 2010). Erkek girişimciler ilk önemli girişimlerini otuzlu yaşların başında yapmaktayken, kadın girişimciler otuzlu yaşlarının ortası veya sonuna doğru yapmaktadır. Kadınlar için bu dönem; çocukların evden ayrıldıkları, daha az finansal endişe duydukları ve hayatlarının geri kalanıyla gerçekten ne yapmak istediklerini düşünmeye başladıkları dönemdir ve girişimcilik faaliyetlerine girişebilirler (Hisrich vd., 2017). Kadın girişimciler, erkek girişimcilerle karşılaştırıldıklarında daha fazla sorunla karşılaşmalarına rağmen, son yıllarda ülke ekonomilerine kattıkları değer gittikçe artmaktadır. (Pinkovetskaia, Kryukova, Campillo, & Rojas-Bahamon, 2019).

Sosyal girişimcilik, kamu ve özel sektörün ilgi göstermediği ya da çok ilgilenemediği sosyal sorunların giderilmesi için sosyal fayda sağlamak amacı olan girişimcilik türüdür (Özdevecioğlu & Karaca, 2015). Değer yaratma, fayda sağlama, fırsat yaratma, yakalama ve kullanma, farklı kaynaklardan yararlanma gibi konular sosyal girişimcilik açısından önem arz etmektedir (Kümbül, 2011). Sosyal girişim faaliyetleri, kâr etme amacı olmayan kuruluşlar tarafından yürütülebileceği gibi kâr amacı ile kurulmuş ticari işletmelerde tarafından da yürütülebilmektedir (Ağca & Yumuşakipek, 2015).

Sosyal girişimciler, sosyal sektörde şu şekilde rol alabilirler (Dees, 1998, s. 4);

- Sosyal değer yaratma ve sürdürme misyonunu benimsemek,
- Sosyal değer yaratma ve sürdürme misyonuna hizmet etmek için yeni fırsatları tanımak ve sürekli olarak takip etmek,
- Devamlı yenilik, adaptasyon ve öğrenme sürecine girmek,
- Elinizde var olan kaynaklarla sınırlı kalmadan cesurca hareket etmek,
- Hizmet verilen bölgelere ve ortaya çıkan sonuçlara karşı hesap verebilirlik duygusunun artırılması.

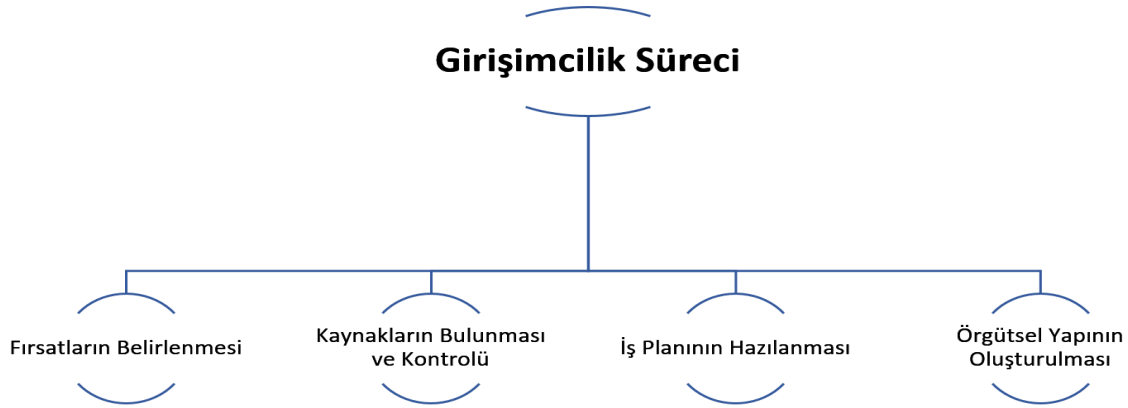
Sosyal girişimciliğe genel olarak bakıldığında birincil amaç kâr elde etmek değildir. Ancak girişimin sürdürülebilirliği için maddi destek alınması gerekebilir. Bu noktada girişim kâr amaçlı sosyal bir kurum olarak da karşımıza çıkabilmektedir.

Eko Girişimcilik; 1990’lı yıllardan itibaren ortaya çıkan çevreci faaliyetler, kirliliğe karşı mücadeleler sonucu yeni iş fırsatları ortaya çıkmıştır (Marangoz, 2018). Bu iş fırsatları içerisinde, yöneticilik ve kişilik kabiliyetlerden

çok bireysel karakteristikleri ön plana çıkararak pazarda çevresel yeniliklerle ön plana çıkan ekogirişimcilik de yer almaktadır ([Özdevecioğlu & Karaca, 2015](#)). Başlangıçta eko girişimcilik, yeşil vizyonu pazara sunmaya kararlı olan kahramanlar olarak görülmüş olsalar da günümüzde rekabetçi bir ortamda pazar payı kazanmaya çalışan kararlı iş insanları olmuşturlar ([Santini, 2017](#)). İnsanların çevreye olan duyarlılıkların artması ile ilk kuruluş aşamasında çevreci bir yapıya sahip olmayan işletmelerde, tüketicinin ilgisini çekebilmek ya da farklı tepkilerle karşılaşmamak için bu yönde inovasyonlar yapmakta ve işletmelerini eko girişimci olarak tanıtmaktadırlar.

1.3. Girişimcilik Süreci

Girişimcinin faaliyet alanı ne olursa olsun genel olarak sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bunlar: Yüksek motivasyon, giriştiği alanda temel bilgi düzeyine sahip olma, risk alma ve yenilikçiliktir ([Öktem, Aydın, & Ekinici, 2007](#)). Girişimcinin bu özelliklere sahip olması yapacağı bir işte kesin olarak başarılı olacağı anlamına gelmez. Bu yüzden bir yatırım kararı verirken girişimcinin izlemesi gereken bir süreç vardır. İlgili literatürde süreç konusunda tam bir fikir birliği olmamasına rağmen bu kısımda süreç İraz'ın (2010) belirlemiş olduğu ana başlıklar çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır.

Şekil 1. Girişimcilik Süreci

Kaynak: ([İraz, 2010](#))

1.3.1. Fırsatların Belirlenmesi

Yatırım yapılacak olan pazardaki boşlukların belirlenmesi ile kendiliğinden başlayan bu süreçte önemli olan belirlenen fırsatların hayata geçirilebilmesidir ([Bektaş & Köseoğlu, 2007](#)). Yeni bir yatırım için iyi fikirler pazarda bulunan açıkların görülmesi ile mümkün olmaktadır. Bunun için pazardaki açıkların iyi belirlenmesi ve bu açıkların nasıl kapatılabileceği üzerine fikirler oluşturulmalıdır ([İraz, 2010](#)). İyi bir fırsat yakalamakla birlikte bu işi gerçekleştirecek girişimcinin gerekli beceri ve yeteneklere sahip olmaması başarısız olmasına neden olabilir. Bu yüzden girişimcinin fırsatı değerlendirmeden önce fırsat analizi yapması kendisi açısından önemli bir adım olacaktır ([Döm, 2014](#)).

Drucker (1985) girişimcinin iş fırsatını değerlendirilebilmesi için beş soruluk bir değerlendirme testi hazırlamıştır ([Bolton & Thompson, 2004](#)):

- 1- Müşteriler net bir şekilde odak noktasında mı?
- 2- Fikir nakit akışı yaratıyor mu - gelecekteki sermaye ihtiyaçları için bir plan var mı?
- 3- Gelecekte ihtiyaç duyulacak olan yönetim takımı hazır mı?
- 4- Girişimci kendi rolünü ve sağlayacağı katkıları anlayabiliyor mu?
- 5- Girişim mevcut bir organizasyon içindeyse, uygun şekilde diğer işlerden izole edilmiş ve çevrenmiş mi?

Bu sorulara cevap bulunabilmesi, fırsatların belirlenmesi noktasında yol gösterici bir unsur olacaktır. Ayrıca girişimcinin işini kolaylaştıracak ve süreci sağlamaştıracak verilerin elde edilebilmesini sağlayacaktır.

1.3.2. Kaynakların Bulunması ve Kontrolü

Girişimci, işe başlamadan önce kuracağı işletme için gerekli olacak maddi ve maddi olmayan varlıkların neler olması gerektiğini iyi belirlemeli ve gerekli kaynakların nasıl ve nereden sağlanacağını planlamalıdır ([Güney, 2015](#)). Kendi öz kaynaklarını kullanabilecekleri gibi fikirlerini hayata geçirmek için yatırımcılar tarafından da desteklenebilirler. Ülkeler ise girişimci sayılarını arttırmak ve işletme kuruluşunda destek olmak amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde destek programları uygulamaktadırlar ([Marangoz, 2018](#)). Ana yatırım aracını oluşturabilen girişimciler yaptıkları yatırımların kontrolü ve geliştirilmesi için çeşitli kontrol mekanizmaları oluşturarak aldıkları riskin iyi bir şekilde yönetilmesini sağlayabilmelidirler. Bu süreçte en büyük yanılğı, girişimcinin başarısı için sahip olduğu kaynakların ne kadar büyük olduğu değil, önemli olan kaynakların ne kadar etkin kullanıldığıdır ([İraz, 2010](#)).

1.3.3. İş Planının Hazırlanması

İş planı, hazırlanış amaçlarına göre farklılık gösterebilir. Ancak oluşturulan her form aynı düzeyde çaba ile aynı sonuca varabilirken, onu kime sunduğumuza ve ne zaman kullanılacağına bağlı olarak farklı şekillerde hazırlanabilirler ([Bygrave & Zacharakis, 2010](#)). Genel olarak iş planı özet şeklinde 20 sayfayı aşmayan bir halde olmalıdır. Örnek bir iş planı aşağıdaki başlıkları içerir ([Bessant & Tidd, 2018, ss. 234](#)):

- Ürün ya da hizmet detayları
- Piyasa fırsatlarının analizi
- Hedef müşteri kitlesinin tanımlanması
- Giriş engelleri ve rekabet analizleri
- Yönetim takımının deneyim, uzmanlık ve bağlılığı
- Fiyat tespiti, dağıtım ve satış stratejisi
- Önemli risklerin tanımlanması ve planlanması
- Sıfır kâr noktası ve duyarlılığı içeren nakit akışı hesaplama
- İşin finansal ve diğer kaynak gereklilikleri

İş planı hazırlanırken girişimcinin karşılaşabileceği bazı sorunlar ise şöyle sıralanabilir ([Gülaçtı, 2016, s. 362.363](#)):

- İş planına gerekli önemi vermeme
- Mevcut durumu analiz etmemek
- Bilgi / Tecrübe eksikliği
- İşletme bilgisine sahip olmamak
- İş planının bütünlükten uzak olması / tutarsızlık
- İş planının kararlılık yansıtmaması
- Odaklanmamak
- Hedeflerin yanlış konulması, konulamaması
- Tahminlerde başarısızlık
- Müşterilerin / rakiplerin yeterince tanınmaması
- Finansal verilerin yetersizliği

Kısacası iş planı, girişimcinin yatırımının başarılı olabilmesi ve ekonomik anlamda hayatını sürdürebilmesi için rehber olacaktır.

1.3.4. Örgütsel Yapının Oluşturulması

Örgütlenme, işletmenin amaçlarına ulaşabilmek için maddi kaynakları ve iş gücünü bir araya getirmesidir ([Döm Tomak, 2017](#)). İşletmenin kuruluş aşamasında amacına uygun olarak çalışanların birbirleriyle ilişkilerin düzenlenmesi, müşteri ile iş ilişkilerin nasıl olacağı ve işletme yapısının nasıl yürütüleceği ile ilgili bir mekanizma oluşturulmalıdır ([Marangoz, 2018](#)). Bu aşama da işletmenin hukuki yönden hangi tür işletme olacağı kararı da verilmektedir. Girişimci, kuracağı işletmenin şahıs şirketi ya da sermaye şirketi türlerinden hangisi olacağına karar vermelidir. Bu kararı verirken girişiminin yapısına en uygun olanı seçmelidir. Ayrıca işletmenin adı, tescil, patent ve sosyal güvenlik gibi detaylar bu süreç içerisinde düşünülmelidir ([Başar, 2013](#)). Organizasyon yapısının oluşturulması, girişimcilik sürecinin son adımıdır. Bundan noktadan sonra girişimci işletmesinin varlığını

sürdürmek için kendi kişisel becerilerini de bir araç olarak kullanmalı ve pazarda söz sahibi olabilmek / tutunabilmek için yeniliklere her zaman açık olmalıdır.

1.4. Girişimcilik Hissi

Yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler doğrultusunda ekonomi sisteminin önemli bir çarklığı olduğu anlaşılan girişimciler, ekonomik büyümenin de çekim merkezini oluşturmaktadırlar. Değerlerinin daha fazla anlaşılması ile girişimci kimdir, nasıl düşünür, bir olay karşısında nasıl tepki verir, bir kişinin girişimci olması için gerekli faktörler nelerdir gibi sorulara cevap aranmaya başlanmıştır. Girişimcinin kişilik yönünden betimlenebilmesi ve tasviri giderek daha fazla önem kazanmıştır (Özdevecioğlu & Karaca, 2015). Girişimcilik kavramın ortaya çıkışında etkili olan dış faktörler ekonomik ve sosyal etmenlerken, iç faktörler kişilik ve girişimcinin yetkinliğidir (Aracıoğlu, Demirhan, Tatarlar, & Zalluhoğlu, 2016). Girişimci olmayı etkileyen iç faktörler girişimci olan ve girişimci olmayan insanları birbirinden ayıran en önemli etkidir. Hatta girişimcinin başarılı olup olamayacağını da yüksek oranda bu unsurlara bağlıdır. Araştırmacılar girişimci kişilik ve yetkinliği genel olarak psikolojik yönden incelemekte ve bu yönde açıklama getirmeye çalışmaktadırlar.

Psikoloji, girişimcinin elde ettiği sonuçlara değil, onu bu davranışa yönlendiren ve kararlarında etkili olan etmenlerle ilgilenmektedir (Cögenli, 2019). Psikolojik teorilerin temelinde de bireysel davranışlar bulunmaktadır. Bu teoriler girişimciliğin karakteristik özelliklerini de vurgularlar (Simpeh, 2011). Girişimcilik psikolojisi teorisi ise girişimcilik hislerinin temelini oluşturmaktadır. Girişimcilik hissinde bireysel özellikler; içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi, girişimcilik potansiyelidir (Duran, Büber, & Gümüştekin, 2013). Sayılan bu özellikler girişimcinin kişilik özellikleri içerisinde yer alan alt katmanlardır. Bu nedenle girişimcilik hissi bir kişinin girişimciliğe yatkınlığının belirlenmesinde gerekli bulguların elde edilebilmesini sağlayabilecek bilgileri bize veren bir sistem olarak görülebilir.

Girişimci veya girişimcilik tanımlanırken; buldukları bir fikir veya yenilik ile insanlığa faydalı olma fikrini taşıyan kişiler olarak genel bir tanımlama yapılmaktadır. Ancak bu kişiler, hayatlarını daha iyi bir hale getirebilmek, belli hayat standardına sahip olmak, kendileri ve çevrelerini belli refah düzeylerine çıkarabilmek amacıyla bir motivasyon geliştirebilirler. Bu oluşturdukları motivasyon ile başarılı olma isteği, kendini kanıtlama isteği gibi dürtüler ile var olan girişimcilik hissi alt ölçekleri birleştirebilir ve başarıya daha hızlı ulaşabilirler. Girişimcilik hissi koşullara, hayata ve geleceğe bakış açısidir. Bu bakış açısı; sorunları yılmadan halletmeye çabalamayı ve var olan koşullara direnmeyi gerektirmektedir. Bu sayede girişimci geçmişe takılmadan hep ileriye hedefleyen, geçmişte değil gelecekte yaşayan kişidir (Gerber, 1997).

Bilimsel gelişim ile ün salmış felsefeci Imre Lakatos'un araştırma terminolojisinde girişimcinin psikolojik özellikleri teorisinde iki temel varsayım ortaya çıkmıştır:

1. Girişimci, yani yeni bir girişim kurmaya karar veren kişi nüfusun geri kalanından farklı bir psikolojik profile sahiptir.
2. Başarılı girişimciler, daha az başarılı olanlardan farklı bir psikolojik profile sahiptir.

Bu varsayımlardan hareketle yapılan ampirik araştırmalar, girişimcileri girişimci olmayanlardan ve başarılı girişimcileri daha az başarılı olanlardan ayıran psikolojik özelliklerin veya niteliklerin belirlenmesine odaklanmıştır. Bu araştırmalar girişimcinin temel psikolojik özelliklerinin ve motivasyonlarının aşağıdaki gibi olduğunu göstermiştir (García, Cuervo, Ribeiro, & Roig, 2007).

- Bağımsızlık ihtiyacı
- Başarı ihtiyacı
- İçsel kontrol odağı
- Risk alma eğilimi
- Tatminsiz ya da sınırları olan kişi
- Önsezi
- Belirsizlik toleransı

Girişimcilik hissi ile ilgili yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde ise girişimcilik hissi; içsel kontrol hissi, risk alma eğilimi, bağımsızlık arzusu, girişimcilik potansiyeli olarak dört alt başlıkta incelenmiştir.

1.4.1. İçsel Kontrol Hissi

İçinde bulunduğumuz koşullar, dinamik ve sürekli bir şekilde değiştiğinden, başarılarımızı ya da başarısızlığımızı kontrol edebildiğimiz veya kontrol edemediğimiz, etkimiz dışındaki güçlere atfedebiliriz. Yaşam döngüsü içerisinde hangi yönelimi seçtiğimiz ise başarılarımız üzerinde etkilere sahiptir. Seçtiğimiz bu yönelimler “kontrol odağı” olarak tanımlanmaktadır. Kontrol odağı, “içsel kontrol ve dışsal kontrol” olarak ikiye ayrılmaktadır. Kişinin yaşamını kendisinin kontrol edebildiği, hayatına kendisinin yön verdiğine inandığı durumlar içsel kontrol hissi olarak adlandırılırken; dış çevrenin, bazı yüksek güçlerin insanın kararlarını ve yaşamlarını kontrol ettiği düşüncesi ise dışsal kontrol hissi olarak kabul edilmektedir ([Kundi, Khan, Qureshi, Akhtar, & Khan, 2014](#)). Dışsal kontrol hissini kabullenmiş insanlar kader, kısmet veya şans olgularıyla yaşamlarına yön veren olayları tanımlama eğilimindedirler. İçsel kontrol hissine sahip insanlar ise tanımında da yer verildiği gibi hayatlarındaki olayları etkileyebilme yetisine sahip olduklarına inanırlar. Bunlar, içsel motivasyona sahip bireylerdir ([Duran vd., 2013](#)). Bu iki hayat felsefesine ait kişilerde içsel kontrol hissine sahip kişiler başarıya ulaşmak için daha fazla çaba sarf ederken, dışsal kontrol hissine sahip bireyler her şeyi akışına bırakarak başarı için daha az çaba gösterirler.

Bir bireyin kontrol odağı iş ve yaşamı büyük ölçüde etkileyebilir. İç kontrol hissine sahip olan biri, karşılaştığı zorlukları öğrenme ve mesleki gelişim için fırsatlar olarak görecektir. Buna karşılık, dış kontrol hissi olan kişiler ise, öğrenmenin kendileri üzerinde bir etkisi olmayacağı duygusu nedeniyle bu zorlukları görmezden gelebilir ([Kundi vd., 2014](#)). Bu yaklaşımlar göz önünde bulundurulduğunda iç kontrol odağına sahip bireylerin yenilik yapma, kendini geliştirme, yeni fikirler üretme konularında daha başarılı olacağı söylenebilir. Araştırmalar incelendiğinde iç kontrol hissine sahip her bireyin başarılı bir girişimci olacağı kesin olarak kanıtlanabilmiş olmasa dahi, bir girişimcinin başarı şansının arta bilmesi için gerekli bir bireysel özellik olduğu yapılan ampirik araştırmalarda karşımıza çıkmaktadır.

Kontrol odağı, psikolojik bir terim olduğundan yapılan araştırmalar bu konuda net ve kesin bilgiler verememektedir. Bununla birlikte her insanın bir kontrol odağı olduğu kabul edilmektedir. Araştırmanın da boyutlarından biri olan iç kontrol hissi başarılı bireylerin verdikleri kararlarda, karşılaştıkları zorluklara karşı çözüm arayışlarında olayları akışına bırakmak yerine kendi çabaları ve kararları ile hayatlarını kontrol etmek istemeleri iç kontrol hissini başarılı bireylerde belirgin bir özellik olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Girişimcilik konusunda içsel kontrol hissine sahip kişilerin dışsal kontrol hissine sahip kişilere göre daha başarılı aktivitelerde bulunduğu genel bir kabul konusudur. Bu bağlamda bu bireysel yetkinliğe sahip kişilerin öz güvenlerinin yüksek, problem çözme konularında yenilikçi, baskı altında daha iyi tepki verebildikleri ve bağımsız olma eğilimi gösterdikleri ortaya konulmuştur ([Basılğan, 2008](#)). Özetle, iç kontrol odağı olan insanlar geleceklelerini kontrol edebileceklerine, profesyonel teknikleri, bilgiyi ve yetenekleri proaktif olarak geliştirebileceklerine inanırlar. Biriktikleri bilgi, yetenek ve deneyimleri kullanarak, iç kontrol odağı olan insanlar, bir girişimin uygulanması için gerekli becerileri geliştirebilirler. Özellikle, yeni doğan girişimciler beklenmedik zorluklarla karşılaştıklarında ve yalnızca kendilerine bağlı olabildiklerinde, mevcut becerilerini geliştirmek, girişimcilik zorluklarını proaktif olarak ele almalarına olanak tanır. Esasen, insan sermayesi iç kontrol odağı ile girişimcilik arasındaki ilişkiye aracılık eder ([Hsiao, Lee, & Chen, 2016](#)).

1.4.2. Risk Alma Eğilimi

İnsanoğlu hayatı ile ilgili bir karar alırken ya da planlama yaparken, bilmediği bir gelecek için en iyisini umut etmek zorunda olan bir varlıktır. Bu en iyiye ulaşma isteği, yaşam döngüsü içerisinde kişinin karşılaşılan bazı belirsiz durumlarda en iyisini umarak, yani risk alarak bazı kararlar vermesini gerektirebilir. İnsan psikolojisinin karar mekanizmaları içerisinde de bulunan risk, esas olarak belirli bir durum içinde zarar veya kayıp olasılığını ifade eden öznel bir yapıdır. Bu nedenle, risk algısı ilk önce kişi tarafından varlığının tanımlanmasını gerektirir. Risk, her zaman meydana gelmeyen ancak olası bir tehdittir ([Cooper, 2003](#)).

Risk alma eğilimi ise kişinin içinde bulunduğu bir durum karşısında yapacağı seçimlerde doğruya ulaşabilmek için aldığı inisiyatiflerdir. Alacağı karar sonunda fayda ya da zarar arasında dengeyi kendisinin belirlemesi ve çıkacak sonucu kabullenmesi olarak tanımlanabilir. Brockhaus (1980)'a göre risk alma eğilimi kişilerin, başarısızlık sonucunda oluşacak durumlardan önce, başarılı olunması durumunda elde edilecek olumlu sonuçların gerçekleşme olasılığıdır ([Uygun, 2018](#)). Risk alma eğilimi her zaman kişinin isteği doğrultusunda olmayabilir. Fuller (1988), risk almanın bireyin bilinçli, karar almanın kontrolü altında olmadığını, aynı zamanda bireyin

koşullandırma geçmişinden kaynaklandığını ve buna genellikle bilinçli katılım yanlısamasının eşlik ettiğini ileri sürmüştür ([Trimpop, 1994](#)).

Girişimcinin kişilik özellikleri arasında bulunan risk alma eğilimi, başarı ile başarısızlık arasında çoğu etkileşimde belirleyici bir unsurdur. Zahra (2005)'in iddiasına göre; girişimcinin endüstriyel görev süresi, risk alma eğilimiyle alakalıdır. Uzun bir endüstriyel görev süresi ise girişimcilerin girişimcilik cesaretinin önemini algılamalarına ve onları cesaretlendiren faaliyetlere teşvik etmesine izin verebilir ([Wang & Poutziouris, 2010](#)). Yine girişimcinin alacağı riskler onu diğer girişimcilerden bir adım öne geçirebilir hatta onu bir fenomen ya da diğer girişimcilerin idolü haline getirebilir. Girişimcilerin bireysel risk alma yetisine sahip insanlar oldukları yapılan araştırmalarda kabul gören bir olgudur. Bununla birlikte var olan risk alma eğiliminin zenginlik üreten fikirlerin keşfedilmesi ve kullanılması için sınırlı sonuçlara sahip olduğu da bir gerçektir ([Norton & Moore, 2006](#)). Bu yüzden bir girişim için göze alınacak risklerin kabul edilebilir düzeyde olması başarısızlık oranının istatistiksel olarak daha düşük olmasını sağlayacaktır. Risk alma eğilimi veya risk alma cesareti, daima riskin boyutunu ölçerek risk alabilme cesareti ile ilgilidir, böylece birey çok yüksek veya düşük risk alıp almamaya karar verebilir. Bezzina (2010), risk alma eğilimi ile ilgili çeşitli göstergelerden şu şekilde bahsetmektedir ([Herdjiono, Puspa, Maulany, & Aldy, 2017](#)):

- a. Risk alma niyeti
 1. İş fırsatını değerlendirmek için daha yüksek sermaye yatırımı
 2. Fayda kazanmak için risk almak
- b. Riskinin etkisini en aza indirmek için bir strateji geliştirmek
 1. Yüksek getiri için yüksek risk
 2. Risksiz iş planı

Girişimcilik ile ilgili araştırmalar incelendiğinde bir genelleme yapılması gerekirse; girişimci, ön görülemeyen ve belirsiz ortamlarda risk alan ve bunu finansal kaygılar, başarı isteği, yenilik yapma arzusu, kariyer fırsatları vb. dürtülerle yapan bireylerdir. Bu bireyler genel olarak başarılı ve yenilikçi kişilerdir demek mantıklı bir yaklaşımdır.

Yapılan araştırmalar ışığında risk eğilimi olan girişimciler için yüksek özgüven sahibi kişiler risk alabilirler ancak yüksek özgüven risk alma faktörlerinin göz ardı edilmesine neden olabilir. Bu nedenle iyi bir girişimci gereksiz risk almaz, duygularını kontrol edebilir ve yalnızca kâr ona eşit veya ondan daha yüksekse riski kabul edebilir ([Kalkan & Kaygusuz, 2012](#)).

1.4.3. Bağımsızlık Arzusu

Bağımsızlık, bireylerin ya da bir ulusun, bir devletin herhangi bir güce, yapıya veya emir - komuta zincirine boyun eğmeme arzusu olarak tanımlanabilir. Girişimcilik hissini boyutlarından biri olan bağımsızlık arzusu bireysel bir yapı içerisinde incelenmeye çalışılmıştır. Hali hazırda girişimci kişinin bireysel özelliklerinde biri olan bağımsızlık isteği, girişimcinin kendi işine sahip olmak istemesi üzerine ortaya çıkan duygusal bir davranıştır. Birçok insan için, kendi işlerinin olması yaşamları üzerinde daha fazla kontrole sahip olmak demektir. Başka biri için çalışmanın, kendi potansiyellerini tam olarak ulaşamadıklarını düşüncelerine yol açmaktadır. Bu bireyler işletme sahibi olmayı; yeteneklerini, isteklerini veya vizyonlarını gerçekleştirmenin bir yolu olarak kabul etmektedirler. Bu bağımsızlık arayışı birçok insanın büyük şirketlerle işlerini bırakmasına yol açmıştır.

Bireylerin emir almak istememesi ya da bir yere bağımlı olmak istememesi bağımsızlık arzusunu körükleyen en önemli unsurlar olmalarının yanında, bazen mecburiyette insanları bağımsız olmak, kendi işinin sahibi olmak arzusuna itebilir. Özellikle kadın girişimcilerde görülen bu olay, kadınların gördüğü cinsiyetçi yaklaşımlar, kadın oldukları için yapılan muameleler sonucu onları kendi işverenleri olma yolunda kararlı olmalarını ve bağımsızlıklarını ilan etmelerini sağlamaktadır. Tabi bu örnek erkeklerde, işvereninden gördüğü baskı, kötü davranışlar ya da yaptığı işte tatmin olamama duygusu ile ortaya çıkabilmektedir.

Ne tür kişiler başarılı bir girişimci olur? Başka hangi özelliklere sahiptirler? Sorularına yanıt arayan Dennis B. Kimbro bu sorularına yanıt ararken iyi bir girişimcinin; bağımsızlık arzusu, amaç duygusu, belirsizlik toleransı, azim, özsaygı, satıcılık, disiplin gibi özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Girişimcinin bağımsızlık arzusu ile ilgili olarak verdiği bilgi ise şu şekildedir. Başarılı girişimciler kendilerine empoze edilen standartlara

karşı rekabet eden ve mükemmelleşmek için kendi kendilerini yönlendiren, dış yönlendirmelerden ve kontrolden arınmış kendilerinin patronu olma dürtüsüne sahip kişidir ([Kimbrow, 1996](#)).

1.4.4. Girişimcilik Potansiyeli (Başarı İhtiyacı)

Bir konuda başarılı olma isteği, insanoğlunun var oluşundan günümüze kadar bireylerin içine yerleşmiş güçlü bir hissiyattır. Başarısızlığın getirmiş olduğu ruhsal çöküş, bu isteğin insanların hayatında neden bu kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir. Başarı ihtiyacı, bireyleri her yönü ile etkilemektedir. Örneğin bir insan dini hayatında başarılı olarak cennete gitmeyi hedeflemekte ya da ekonomik hayatında başarılı olarak istediği her şeye ulaşabilmeyi hedeflemektedir. İşte bu noktada bir girişimcinin başarılı olma isteği ise onun girişimcilik potansiyelini ortaya çıkarmada kullanabileceği en önemli özelliklerinde biridir.

McClelland'ın (Human Motivation Theory) öğrenilmiş ihtiyaçlar teorisi olarak Türkçeye çevrilmiş olan yaklaşımının temelinde insan için üç ihtiyaç vardır: "başarma ihtiyacı, güç ihtiyacı ve bağlılık/ilişki kurma ihtiyacı" ([Küçüközkan, 2015](#)). McClelland'a göre başarma ihtiyacı; bireylerin yaptıkları işte karşılaştıkları problemleri daha iyi çözmeye ve karmaşık görevlerin üstesinde başarılı bir şekilde gelmelerini sağlayan, bir işi daha iyi yapmalarına yardımcı olan motivasyon kaynağıdır ([Ören & Biçkes, 2011](#)). Ayrıca başarma ihtiyacını girişimciliği etkileyen önemli bir psikolojik etmen olarak nitelmiştir ([Bozkurt & Erdurur, 2013](#)). Yine bazı araştırmalar girişimcilik potansiyeli doğuştan mı gelir? Yoksa sonradan kazanılabilir mi? Sorularına cevap aramakta ancak genel kanı girişimcilik potansiyelinin kültürel, sosyal çevre, psikolojik etmenler ve ekonomik çevre faktörleri ile kişiye kazandırılabilirdiği yönündedir ([Mutlu, 2014](#)).

Ülke ekonomilerindeki yerlerinin daha iyi anlaşılması ile potansiyel girişimcilere yönelik eğitim ve destek sistemleri de yönetimler tarafından girişimci adaylarının hizmetine sunulmaktadır. Örneğin; AB, üye ülkeler ya da aday ülkelerdeki girişimci adaylarını bu yönde destekleyen bazı programları bazı dönemlerde hayata geçirmektedir. Türkiye'de ise KOSGEB, girişimcilere eğitim ve maddi destek konusundaki boşluğu kapatabilmek adına hem var olan girişimcilere hem de potansiyel girişimcilere, girişimcilik eğitimi ve maddi destek vermektedir. Ayrıca faaliyet göstermek istedikleri alanda bilgi ve danışmanlık desteği vererek sürdürülebilirliği sağlamayı amaçlamaktadır ([Çolakoğlu & Çolakoğlu, 2016](#)).

Girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkmasında dış faktörlerde önemli rol oynamaktadır. Bazı kişiler mevcut işlerinden memnuniyetsizlik, işini kaybetme veya kariyer planlamalarındaki aksaklıklar gibi olumsuz faktörler ile girişimciliğe teşvik edilmektedir ([Mueller & Thomas, 2001](#)).

Girişimcilik potansiyeli ile ilgili incelenmesi gereken diğer bir etmen ise cinsiyetler arası değişkenlerdir. Kadın girişimciler incelendiğinde, onları iş kurmaya iten etmenler; ülkenin ekonomik durumu sonucu oluşan işsizlik, kadınlara uygun olmayan işler veya kadınlar ile erkekler arasında cinsiyet ayrımcılığına uğramaları gibi faktörler öne çıkmaktadır ([Soysal, 2010](#)). Kadınlar kişisel beklentiler, erkekler ise ekonomik beklentileri ön planda tutmaktadır. Kadın girişimciler, erkek girişimcilere nazaran iş ile ilgili beklentilerini düşük tuttıkları için karşılaştıkları durumlarda hayal kırıklığına uğramadıkları ve kişisel tatmin duygusunu yaşadıkları belirlenmiştir ([Kutunis & Alpaslan](#)). Kadın girişimcilerin potansiyellerini ortaya koyma konusunda erkek girişimcilere göre farklı yöntemler geliştirmeleri ve beklentilerini düşük tutmalarında önemli nedenlerin başında, birçok kültürde hak ettikleri saygıyı görememeleri ve kadınların başarılı olma ihtimalinin düşük olarak görülmesi etkili olmaktadır.

Sonuç olarak başarı ihtiyacı ya da girişimcilik potansiyeli olarak tanımlanan bu olgu bireyin kişiliğinde olması gerektiği genel kanı olmasına karşın araştırmalarda çeşitli görüşlerde mevcuttur. Örneğin girişimcilik sonradan kazanılabilir mi? Yalnızca sosyal çevre mi etkilidir? Ekonomik koşullar girişimciyi potansiyelini çıkarmaya yönlendirebilir mi? Kişi potansiyelini ortaya çıkarmak için ne tür itici ve çekici koşullara sahip olmalı? ve buna benzer birçok araştırma konusu araştırılmakta ve girişimciliğin önemi daha fazla anlaşıldıkça bunlara benzer daha birçok soruya cevap aranmaya devam edeceği öngörülmektedir. Girişimcilik potansiyeli, bireylerin ülkelerine veya insanlığa fayda sağlayacağı düşüncesiyle bilimsel çalışmaların konusu olmaya devam etmektedir.

2. METEDOLOJİ

2.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Çalışmanın amacı yükseköğretimde eğitim alan turizm öğrencilerinin girişimcilik hislerini (eğilimleri) belirlemektir. Ülke ekonomilerinde önemli bir yere sahip olan turizm, doğru yatırımcılar ve kalifiye elemanlar ile

desteklendiğinde başarıya ulaşacağı gerçeği göz önüne alındığında, araştırmanın evrenini oluşturan turizm öğrencilerinin girişimcilik hislerinin belirlenmeye çalışılması, ülke ekonomisine ve imajına katacağı fayda ile araştırmanın ana amacını oluşturmaktadır. Gelişime devamlı açık olan bir sektörde geleceğin elemanı, yöneticileri ve belki de yatırımcılarını hedef alan bu araştırma yenilikçi bireylere yol göstermesi açısından da faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Fakültede öğrenim gören toplamda 842 kayıtlı öğrenci araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise araştırmacının veri toplama noktasında yakın ve erişilebilmesi daha kolay olan katılımcılara yönelik uygulama yapılmasına olanak sağlayan uygun örnekleme tekniği tercih edilmiştir ([Büyüköztürk vd., 2009](#)). [Ural ve Kılıç \(2006\)](#) tarafından geliştirilen "Evren Büyüklüklerine Karşılık Örneklem Büyüklüğü" tablosundan faydalanılarak araştırmanın örnekleme 260 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek formu uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen 368 öğrenciye uygulanmış ve uç değer analizleri sonucunda bu durum 348 katılımcı ile nihai şeklini almıştır. Bu bilgiler ışığında 348 katılımcıya yönelik yapılan uygulamanın, araştırmanın sahip olduğu evreni temsil etme gücüne sahip olduğu söylenebilir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Kullanılan anket Google forms aracılığı ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini bulmaya yönelik 15 soru sorulmuştur. İkinci kısımda ise katılımcılara 27 soru sorulmuştur. [Alpkan ve ark.'nin \(2002\)](#) ve [Duran ve ark.'nin \(2013\)](#) kullandığı ve Alpkan ve ark.'nin, Hisrich ve Peters' ten (2002) tercüme ettiği sorular kullanılmıştır. 4 boyuttan oluşan ölçeğin ilk yedi sorusu katılımcıların içsel kontrol hissini ölçmeyi amaçlamaktadır. Devam eden beş soruluk kısım bağımsızlık arzusunu, sonraki yedi soru risk alma eğilimini ve son sekiz soru ise girişimcilik potansiyelinin belirlenmesine yönelik hazırlanmıştır. Ölçekte yer alan sorulara katılımcıların cevap verebilmesi için 5'li likert ölçeği kullanılmıştır.

2.4. Araştırmanın Hipotezleri

Sürekli gelişim ve değişim gösteren turizm sektöründe ara eleman, yönetici veya yatırımcı rolünü üstlenmeye aday turizm eğitimi alan bireylerin girişimcilik eğilimlerinin ortaya konması bu çalışmanın en temel amacını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma ile turizm eğitimi alan öğrencilerin demografik özelliklerine göre girişimcilik hissi düzeyleri incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda sıralanan hipotezler test edilip yorumlanmıştır.

H1: Turizm eğitim alan öğrencilerin cinsiyetleri bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H2: Turizm eğitim alan öğrencilerin annelerinin çalışma durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H3: Turizm eğitim alan öğrencilerin babalarının çalışma durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H4: Turizm eğitim alan öğrencilerin çalışma durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H5: Turizm eğitim alan öğrencilerin okudukları bölümü kendi isteği ile seçme durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H6: Turizm eğitim alan öğrencilerin yaşları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H7: Turizm eğitim alan öğrencilerin okudukları sınıf bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H8: Turizm eğitim alan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H9: Turizm eğitim alan öğrencilerin babalarının eğitim durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H10: Turizm eğitim alan öğrencilerin üniversite öncesi yaşadıkları yer bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H11: Turizm eğitim alan öğrencilerin öğrenim süresince yaşadıkları yer bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H12: Turizm eğitim alan öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H13: Turizm eğitim alan öğrencilerin aylık gelirleri bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H14: Turizm eğitim alan öğrencilerin mezun oldukları lise bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

H15: Turizm eğitim alan öğrencilerin girişimcilik dersi alma durumları bakımından girişimcilik hissi düzeyleri arasında fark vardır.

2.5. Verilerin Analize Uygunluğunun Gözden Geçirilmesi

Veri setinin hatalı veya uç değerler içermesi istatistiksel analiz yapma ve doğru bilgiye ulaşma konusunda önemli bir sorun oluşturduğu belirtilmektedir. Veri seti üzerinde parametrik test uygulama işlemlerinin ön şartı verilerin normal dağılım göstermesi gerektiğidir. Verilerin normal dağılım göstermesini sağlamak için veri setinin uç değerlerden temizlenmesi gerekmektedir. Uç değer analizi veri setinin normal dağılım göstermesi için hatalardan ayıklanması işlemidir (Ovla & Taşedelen, 2012). Araştırma kapsamında veri seti uç değerler bakımından değerlendirilmiştir. Veri setinde Z puanı hesaplama işlemi yapılmış ve $-3 < Z \text{ Puanı} < +3$ aralığı referans (Ovla & Taşedelen, 2012) alınarak 9 katılımcıya ait ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Ayrıca değişkenlerin Mahalanobis uzaklık kat sayıları hesaplanmakla birlikte Cook's ve Leverage değerleri incelenmiştir. Mahalanobis kat sayısı hesaplanırken 0-13,82 aralığı referans alınmıştır. Cook's değeri için 0-1 aralığı ve Leverage değeri için 0.000-0.020 aralığı referans alınmıştır (Seçer, 2015). Bu referans aralıklarında yer almayan 11 katılımcıya ait ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Veri setinde hatalı veya uç değer taşıdığı tespit edilen toplam 20 katılımcıya ait ölçek veri setinden çıkarılmıştır. Başlangıçta 368 katılımcıdan oluşan veri seti uç değer taramasının ardından 348 katılımcı ile son şeklini almış ve veri analizine 348 katılımcının yer aldığı veri seti ile devam edilmiştir.

Veri setinin normal dağılımını belirlemek için girişimcilik hissi ölçeğinin aritmetik ortalaması, mod ve medyan değerleri incelenmiştir. Girişimcilik hissine ait mod ve medyan değerlerinin aritmetik ortalamaya olan uzaklıkları veri setinin normal dağılımı konusunda önemli ipuçları vermektedir. Bu doğrultuda girişimcilik hissini mod ve medyan değerlerinin -1 ile +1 aralığında olması beklenmektedir. Ayrıca veri setinin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve -1,96 ile +1,96 aralığı referans alınmıştır (Cengizhan, 2018). Veri setinin normal dağılımına karar verebilmek için Kolmogorov Smirnov testi yapılmış ve anlamlılık derecesinin $p > .05$ olması beklenmiştir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık derecesine göre şekil alan histogram grafikleri incelenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2015).

Girişimcilik hissini aritmetik ortalaması (3,5408), mod değeri (3,47) ve medyan değeri (3,5370) incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret ettiği görülmüştür. Girişimcilik hissini çarpıklık (-0,188) ve basıklık (0,350) değerlerinin referans aralığı içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Girişimcilik hissi ölçeğine yönelik yapılan Kolmogorov Smirnov testi sonucunda anlamlılık derecesi ($p=0.065$) olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Kolmogorov Smirnov testinin koşulu olan $p > 0.05$ referansı veri setinde doğrulanmıştır. Son olarak girişimcilik hissi ölçeğine yönelik histogram grafikleri incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu faktörlerin tümü dikkate alındığında girişimcilik hissi ölçeğine ait veri setinin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda parametrik test yapabilmeyen ön koşulu sağlanmış ve araştırma sorularını cevaplamak için veri setine bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizinin uygulanması konusunda bir engel olmadığı kanaatine varılmıştır.

2.6. Bulgular ve Yorumlar

2.6.1. Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin profillerinin belirlenebilmesi amacıyla, kendilerine yöneltilen demografik sorulara verdikleri cevaplar frekans dağılımı yapılarak yorumlanmıştır. Demografik sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde araştırmaya en yoğun katılımın %55,2 (192 kişi) ile 21-24 yaş arası katılımcıların olduğu görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların %57,2'lik kısmını (199 kişi) kadınlar, %42,8'lik kısmını ise (149 kişi) erkekler oluşturmaktadır. Okudukları sınıf dağılımları incelendiğinde en yüksek katılımın %30,7 (107 kişi) ile 1. sınıfların oluşturduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylere sorulan diğer bir soru ise annelerinin ve babalarının eğitim durumlarıdır. %64,7'lik (225 kişi) kısım annesinin ilk veya ortaokul mezunu olduğunu belirtirken, %60,9'luk kısım (212 kişi) anne eğitim durumunda olduğu gibi babalarının da ilk veya ortaokul mezunu olduğu yanıtını vermişlerdir. Annelerinin ve babalarının çalışma durumunun araştırıldığı soruya is verilen

en yüksek cevaplar anne çalışmıyor %85,1 (296 kişi), baba çalışıyor %66,4 (231 kişi) şeklindedir. Demografik sorular içerisinde sorulan diğer sorulara ise katılımcıların yoğun olarak verdikleri cevaplar şu şekildedir: Üniversite öncesi yaşanılan yer %45,1 (157 kişi) büyükşehir, üniversite hayatında ikamet edilen yer %47,1 (164 kişi) devlet yurdu, aile gelir durumu %54,9 (191 kişi) gelir gidere denk, katılımcıların gelir durumu %51,7 (180 kişi) 501 TL – 1000 TL arası, gelir getiren bir işte çalışılıp çalışılmadığı %77,9 (271 kişi) hayır, katılımcıların mezun oldukları lise %50,6 (176 kişi) ile Anadolu lisesi, katılımcının okuduğu bölümü kendi isteği ile seçip seçmediği %89,7 (312 kişi) evet, daha önce girişimcilik dersi alıp almadıkları %63,8 (222 kişi) hayır cevaplarını vermişlerdir.

2.6.2. Ölçeğe İlişkin Güvenilirlik Analizi

Ölçüm aracının güvenilirliğini test etmek için Cronbach tarafından geliştirilen ve ölçeğin güvenilirliğini test etmek için yaygın olarak kullanılan Cronbach α katsayı yöntemi kullanılmıştır. Alfa katsayısının aralıkları şu şekilde olmalıdır:

- $0,00 < \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.
- $0,41 < \alpha < 0,60$ ise ölçek güvenilirliği düşüktür.
- $0,61 < \alpha < 0,80$ ise ölçek güvenilirliği kabul edilebilir seviyededir.
- $0,81 < \alpha < 1,00$ ise ölçek güvenilirliği yüksektir ([İslamoğlu & Alnaçık, 2016](#)).

Tablo 1. Girişimcilik Hissi Güvenilirlik Analizi.

Ölçek	Cronbach α	N
Girişimcilik Hissi	0,792	27

Tablo 1. incelendiğinde girişimcilik hissi ölçeğinin güvenilirlik kat sayısı 0,792 olarak bulunmuştur. Buna göre araştırmada kullanılan girişimcilik hissi ölçeğinin güvenilirliğinin kabul edilebilir güven aralığında bulunması araştırmamızın sonuçlarının sağlıklı olacağı anlamına gelmektedir.

2.6.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Girişimcilik Hisleri Arasındaki Farklılıkların Belirlenmesi

Araştırmada kullanılan girişimcilik hissi ölçeğinin ifadelerle göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları belirlenmiştir. Daha sonra araştırmada elde edilen veri seti normallik analizlerine tabi tutulmuş ve veri setinin istatistiksel olarak normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre araştırmada kullanılan analizler parametrik yöntemler arasından seçilmiştir. Araştırmada geliştirilen hipotezlerin test edilmesi “bağımsız örneklem t testi” ve “tek faktörlü varyans analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre girişimcilik hislerinin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla “yaş, mezun olunan lise ve daha önce girişimcilik dersi alıp almadığı” durumlarına göre ANOVA analizi, “cinsiyet, çalışma durumları ve öğrenim görülen bölümün katılımcıların kendi istekleri ile seçip seçmedikleri” durumlarına göre bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Cinsiyet Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Cinsiyet	n	\bar{X}	S.s	t	p
İçsel Kontrol Hissi	Kadın	199	3,4178	0,48348	-2,493	0,013
	Erkek	149	3,5599	0,55615		
Bağımsızlık Arzusu	Kadın	199	3,6352	0,44650	-2,298	0,022
	Erkek	149	3,7477	0,45879		
Risk Alma Eğilimi	Kadın	199	3,2161	0,51264	-4,334	0,000
	Erkek	149	3,4506	0,48152		
Girişimcilik Potansiyeli	Kadın	199	3,6470	0,51759	-2,263	0,024
	Erkek	149	3,7760	0,53770		

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Böylelikle bağımsız örneklem t testi analizinin yapılabilmesi için önemli bir ön koşul sağlanmıştır ([Seçer, 2017](#)). Girişimcilik hissi

boyutlarına yönelik uygulanan bağımsız örneklem t test sonucunda içsel kontrol hissi ($t_{348}=-2,493$, $p<0.05$), bağımsızlık arzusu ($t_{348}=-2,298$, $p<0.05$), risk alma eğilimi ($t_{348}=-4,334$, $p<0.05$) ve girişimcilik potansiyeli ($t_{348}=-2,263$, $p<0.05$) boyutlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelenmiştir. İçsel kontrol hissi boyutunda cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek katılımcıların ($\bar{X}=3,5599$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=3,4178$) göre içsel kontrol hissi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bağımsızlık arzusu boyutunda cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek katılımcıların ($\bar{X}=3,7477$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=3,6352$) göre daha yüksek oranda bağımsızlık arzusu hissettikleri tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi boyutunda cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek katılımcıların ($\bar{X}=3,4506$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=3,2161$) göre daha yüksek oranda risk alma eğiliminde oldukları görülmektedir. Girişimcilik potansiyeli boyutunda cinsiyet değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek katılımcıların ($\bar{X}=3,7760$) kadın katılımcılara ($\bar{X}=3,6470$) göre daha yüksek oranda girişimcilik potansiyeline sahip oldukları saptanmıştır.

Yapılan analizlere göre H1 hipotezi kabul edilmiştir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde ise tüm boyutlarda erkeklerin kadınlara göre daha yüksek girişimcilik hissine sahip oldukları söylenebilir. Bu istatistiksel üstünlüğün nedeni, erkeklerin kadınlara göre daha özgür olması, erkeklerin yetiştirilirken evin geçimini sağlayama misyonu ile yetiştirilmesi olarak görülebilir.

Tablo 3. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Anne Çalışma Durumlarına Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Anne Çalışma Durumu	n	\bar{X}	S.s	t	p
İçsel Kontrol Hissi	Evet	52	3,5852	0,46162	1,606	0,109
	Hayır	296	3,4599	0,52793		
Bağımsızlık Arzusu	Evet	52	3,7231	0,40420	0,683	0,495
	Hayır	296	3,6764	0,46313		
Risk Alma Eğilimi	Evet	52	3,4066	0,46776	1,377	0,169
	Hayır	296	3,3007	0,51874		
Girişimcilik Potansiyeli	Evet	52	3,5865	0,55712	-1,713	0,088
	Hayır	296	3,7226	0,52272		

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan bağımsız örneklem t test sonucunda içsel kontrol hissi ($t_{348}=1,606$, $p>0.05$), bağımsızlık arzusu ($t_{348}=,683$, $p>0.05$), risk alma eğilimi ($t_{348}=1,377$, $p>0.05$) ve girişimcilik potansiyeli ($t_{348}=-1,713$, $p>0.05$) boyutlarının anne çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Katılımcıların, annelerinin çalışma durumu; içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi ve girişimcilik potansiyeli boyutlarını etkileyen bir faktör olmadığı bulunmuştur. Analiz sonuçları doğrultusunda H2 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Baba Çalışma Durumlarına Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Baba Çalışma Durumu	n	\bar{X}	S.s	t	p
İçsel Kontrol Hissi	Evet	231	3,4682	0,53637	-0,529	0,597
	Hayır	117	3,4994	0,48721		
Bağımsızlık Arzusu	Evet	231	3,6684	0,45569	-0,861	0,390
	Hayır	117	3,7128	0,45287		
Risk Alma Eğilimi	Evet	231	3,3302	0,52392	0,703	0,483
	Hayır	117	3,2894	0,48932		
Girişimcilik Potansiyeli	Evet	231	3,7289	0,53849	1,322	0,187
	Hayır	117	3,6496	0,50914		

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin baba çalışma durumu değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Bağımsız

örneklem t testi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan bağımsız örneklem t test sonucunda, içsel kontrol hissi ($t_{348}=-0,529$, $p>0,05$), bağımsızlık arzusu ($t_{348}=-0,861$, $p>0,05$), risk alma eğilimi ($t_{348}=0,703$, $p>0,05$) ve girişimcilik potansiyeli ($t_{348}=1,322$, $p>0,05$) boyutlarının baba çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Katılımcıların, babalarının çalışma durumu; içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi ve girişimcilik potansiyeli boyutlarını etkileyen bir faktör olmadığı bulunmuştur. Analiz sonuçları doğrultusunda H3 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Çalışma Durumlarına Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Çalışma Durumu	n	\bar{X}	S.s	t	p
İçsel Kontrol Hissi	Evet	77	3,5570	0,53825	1,888	0,060
	Hayır	271	3,4507	0,51210		
Bağımsızlık Arzusu	Evet	77	3,7792	0,42991	2,108	0,036
	Hayır	271	3,6561	0,45845		
Risk Alma Eğilimi	Evet	77	3,4397	0,42968	2,701	0,008
	Hayır	271	3,2815	0,52882		
Girişimcilik Potansiyeli	Evet	77	3,9259	0,45809	4,327	0,000
	Hayır	271	3,6384	0,53193		

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin bir işte çalışma durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan bağımsız örneklem t test sonucunda içsel kontrol hissi ($t_{348}=1,888$, $p>0,05$) boyutunun bir işte çalışma durumuna göre anlamlı olmadığı bulunmuştur. Buna göre bir işte çalışma durumunun öğrencilerin içsel kontrol hissi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir. Bağımsızlık arzusu ($t_{348}=2,108$, $p<0,05$), risk alma eğilimi ($t_{348}=2,701$, $p<0,05$) ve girişimcilik potansiyeli ($t_{348}=4,327$, $p<0,05$) boyutlarının bir işte çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda bir işte çalışma durumu değişkeninin aritmetik ortalamaları incelenmiştir. Bağımsızlık arzusu boyutunda bir işte çalışma durumu değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde evet cevabını veren katılımcıların ($\bar{X}=3,7792$) hayır cevabını veren katılımcılara ($\bar{X}=3,6561$) göre daha yüksek oranda bağımsızlık arzusu hissettikleri tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi boyutunda bir işte çalışma durumu değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde evet cevabını veren katılımcıların ($\bar{X}=3,4397$) hayır cevabını veren katılımcılara ($\bar{X}=3,2815$) göre daha yüksek oranda risk alma eğiliminde oldukları görülmektedir. Girişimcilik potansiyeli boyutunda bir işte çalışma durumu değişkeninin aritmetik ortalamaları incelendiğinde evet cevabını veren katılımcıların ($\bar{X}=3,9259$) hayır cevabını veren katılımcılara ($\bar{X}=3,6384$) göre daha yüksek oranda girişimcilik potansiyeline sahip oldukları saptanmıştır. Bunun nedeni olarak, çalıştıkları yerlerdeki yaşadıkları deneyimlerin etkili olduğu düşünülebilir. H4 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Okudukları Bölümü Kendi İsteği İle Seçme Durumlarına Göre Bağımsız Örneklem T Testi Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Kendi İsteğiyle Bölüm Seçme	n	\bar{X}	S.s	t	p
İçsel Kontrol Hissi	Evet	312	3,4744	0,52071	-0,453	0,651
	Hayır	36	3,5159	0,51812		
Bağımsızlık Arzusu	Evet	312	3,6853	0,45169	0,232	0,871
	Hayır	36	3,6667	0,48521		
Risk Alma Eğilimi	Evet	312	3,3196	0,50928	0,331	0,741
	Hayır	36	3,2897	0,54370		
Girişimcilik Potansiyeli	Evet	312	3,7015	0,50141	-0,054	0,957
	Hayır	36	3,7083	0,73800		

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin kendi isteği ile bölüm seçme değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonucunda girişimcilik hissi ölçeğini tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır.

Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan bağımsız örneklem t test sonucunda içsel kontrol hissi ($t_{348}=-0,453$, $p>0,05$), bağımsızlık arzusu ($t_{348}=0,232$, $p>0,05$), risk alma eğilimi ($t_{348}=0,331$, $p>0,05$) ve girişimcilik potansiyeli ($t_{348}=-0,054$, $p>0,05$) boyutlarının kendi isteği ile bölüm seçme değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Katılımcıların, kendi isteği ile bölüm seçmesi, içsel kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk alma eğilimi ve girişimcilik potansiyeli boyutlarını etkileyen bir faktör olmadığı bulunmuştur. Yapılan analizler sonucunda H5 hipotezi reddedilmiştir.

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığı ANOVA analizi sonuçları Tablo 7 'de görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Yaş Aralığına Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Hissi	Yaş	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	17-20 Arası	124	3,4793	0,04546	1,844	0,120	-
	21-24 Arası	192	3,4427	0,03663			
	25-28 Arası	22	3,7403	0,14701			
	29-32 Arası	7	3,6531	0,14904			
	33 ve üzeri	3	3,4286	0,16496			
Bağımsızlık Arzusu	17-20 Arası	124	3,6903	0,03929	1,369	0,244	-
	21-24 Arası	192	3,6615	0,03427			
	25-28 Arası	22	3,8818	0,08182			
	29-32 Arası	7	3,6286	0,13401			
	33 ve üzeri	3	3,4667	0,13333			
Risk Alma Eğilimi	17-20 Arası	124	3,3018	0,04784	3,643	0,006	21-24 Arası*25-28 Arası
	21-24 Arası	192	3,2753	0,03530			
	25-28 Arası	22	3,5974	0,10493			
	29-32 Arası	7	3,7959	0,19181			
	33 ve üzeri	3	3,3810	0,12599			
Girişimcilik Potansiyeli	17-20 Arası	124	3,5867	0,04804	2,289	0,025	Gruplar belirlenmemiştir.
	21-24 Arası	192	3,7493	0,03641			
	25-28 Arası	22	3,8466	0,14172			
	29-32 Arası	7	3,9821	0,15771			
	33 ve üzeri	3	3,7500	0,07217			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin yaş aralıklarına göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Araştırmada tespit edilen farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla veri setine “Post Hoc” testleri uygulanmıştır. Varyansın homojen dağılım gösterdiği boyutlar için “Post Hoc Tukey” testi, varyansın homojen dağılım göstermediği boyutlar için “Post Hoc Tamhane’s T2” ve “Post Hoc Dunnett’s T3” testleri uygulanmıştır (Seçer, 2017). Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi ($F_{348}=1,844$, $p>0,05$) ve bağımsızlık arzusu ($F_{348}=1,369$, $p>0,05$) boyutlarının yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi ($F_{348}=3,643$, $p<0,05$) boyutu dikkate alındığında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın hangi yaş aralıkları arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda 21-24 Arası*25-28 Arası yaş aralıkları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde 25-28 Arası yaş grubunda olan katılımcıların ($\bar{X}=3,5974$) 21-24 Arası yaş grubunda olan katılımcılara ($\bar{X}=3,2753$) göre daha yüksek risk alma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=2,289$, $p<0,05$) boyutunda p değeri incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmesine rağmen, yapılan çeşitli Post Hoc testleri sonucunda hangi gruplar arasında farkın olduğu belirlenmemiştir. Bu doğrultuda katılımcıların girişimcilik potansiyellerinin yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı kanaatine varılmıştır. Bu nedenle H6 hipotezi kısmen kabul edilmiştir. Anlamlı bir farklılık bulunan yaş gruplarından 25-28 yaş arası grubun risk alma eğilimlerinin daha yüksek olmasında iş hayatına atılma dönemine daha yakın olmaları savunulabilir.

Tablo 8. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Okudukları Sınıfa Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Hissi	Sınıf	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	1. Sınıf	107	3,4700	0,53596	0,155	0,926	-
	2. Sınıf	75	3,5124	0,471522			
	3. Sınıf	81	3,4797	0,49555			
	4. Sınıf	85	3,4588	0,56806			
Bağımsızlık Arzusu	1. Sınıf	107	3,7084	0,44576	0,833	0,477	-
	2. Sınıf	75	3,6427	0,45713			
	3. Sınıf	81	3,7309	0,45073			
	4. Sınıf	85	3,6424	0,46812			
Risk Alma Eğilimi	1. Sınıf	107	3,2991	0,52233	0,130	0,942	-
	2. Sınıf	75	3,3448	0,54479			
	3. Sınıf	81	3,3069	0,49235			
	4. Sınıf	85	3,3227	0,49593			
Girişimcilik Potansiyeli	1. Sınıf	107	3,5853	0,56338	3,857	0,010	1. Sınıf Arası*4. Sınıf Arası
	2. Sınıf	75	3,6583	0,50851			
	3. Sınıf	81	3,7793	0,48302			
	4. Sınıf	85	3,8147	0,51920			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin okudukları sınıfa göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi ($F_{348}=0,155, p>0.05$), bağımsızlık arzusu ($F_{348}=0,833, p>0.05$) ve risk alma eğilimi ($F_{348}=0,130, p>0.05$) boyutlarının katılımcıların okudukları sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=3,857, p<0.05$) boyutu dikkate alındığında eğitim gördükleri sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın hangi sınıflar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda 1. Sınıf ve 4. Sınıf arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde 4. sınıf grubunda olan katılımcıların ($\bar{X}=3,8147$) 1. Sınıf grubunda olan katılımcılara ($\bar{X}=3,5853$) göre daha yüksek girişimcilik potansiyeline sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu noktada 4. Sınıf öğrencilerinin girişimcilik dersi almaları ve yaptıkları stajların onlara daha yüksek girişimcilik potansiyeli kazandırdığını söylemek yanlış olmayacaktır. Analiz sonuçlarına göre H7 hipotezi kısmen kabul edilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Hissi	Anne Eğitim Durumu	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	62	3,6267	0,52400	3,072	0,028	Gruplar belirlenmemiştir
	İlk veya ortaokul mezunu	225	3,4362	0,52484			
	Lise mezunu	50	3,5343	0,43466			
	Üniversite mezunu	11	3,2597	0,60210			
Bağımsızlık Arzusu	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	62	3,7903	0,42299	2,280	0,079	-
	İlk veya ortaokul mezunu	225	3,6471	0,46262			
	Lise mezunu	50	3,7440	0,45363			
	Üniversite mezunu	11	3,5455	0,36977			
Risk Alma Eğilimi	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	62	3,3018	0,45035	,703	0,551	-
	İlk veya ortaokul mezunu	225	3,2971	0,53678			
	Lise mezunu	50	3,4057	0,48583			
	Üniversite mezunu	11	3,3896	0,44763			

Tablo 9 Devamı. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Potansiyeli	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	62	3,7681	0,51705	1,641	0,180	-
	İlk veya ortaokul mezunu	225	3,6828	0,52689			
	Lise mezunu	50	3,7675	0,54982			
	Üniversite mezunu	11	3,4318	0,50733			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin anne eğitim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda bağımsızlık arzusu ($F_{348}=2,280$, $p>0.05$), risk alma eğilimi ($F_{348}=0,703$, $p>0.05$) ve girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=1,641$, $p>0.05$) boyutlarının anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilememiştir. İçsel kontrol hissi ($F_{348}=3,072$, $p<0.05$) boyutunda p değeri incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmesine rağmen, yapılan çeşitli Post Hoc testleri sonucunda hangi gruplar arasında farkın olduğu belirlenememiştir. Bu doğrultuda katılımcıların içsel kontrol hissini anne eğitim durumuna göre farklılaşmadığı kanaatine varılmıştır. Bu sebepten H8 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Hissi	Baba Eğitim Durumu	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	15	3,5714	0,66130	0,368	0,776	-
	İlk veya ortaokul mezunu	212	3,4906	0,49838			
	Lise mezunu	78	3,4542	0,58867			
	Üniversite mezunu	43	3,4319	0,44360			
Bağımsızlık Arzusu	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	15	3,7733	0,44636	1,227	0,300	-
	İlk veya ortaokul mezunu	212	3,6840	0,46562			
	Lise mezunu	78	3,6179	0,44917			
	Üniversite mezunu	43	3,7674	0,40457			
Risk Alma Eğilimi	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	15	3,0952	0,51696	4,722	0,003	Üniversite mezunu *Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar-İlk veya ortaokul mezunu- Lise mezunu
	İlk veya ortaokul mezunu	212	3,3187	0,51232			
	Lise mezunu	78	3,2271	0,53573			
	Üniversite mezunu	43	3,5449	0,38466			
Girişimcilik Potansiyeli	Okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar	15	3,8083	0,55875	0,419	0,739	-
	İlk veya ortaokul mezunu	212	3,7129	0,51332			
	Lise mezunu	78	3,6571	0,60719			
	Üniversite mezunu	43	3,6948	0,45094			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin baba eğitim durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Araştırmada tespit edilen farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla veri setine “Post Hoc” testleri uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol ($F_{348}=0,368$, $p>0.05$), bağımsızlık arzusu ($F_{348}=1,227$, $p>0.05$) ve girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=0,419$, $p>0.05$) boyutlarının baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi ($F_{348}=4,722$, $p<0.05$) boyutu dikkate alındığında baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir.

Tespit edilen bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda Üniversite mezunu ile okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar, İlk veya ortaokul mezunu ve Lise mezunu arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde üniversite mezunu cevabını veren katılımcıların ($\bar{X}=3,5449$) ilk veya ortaokul mezunu ($\bar{X}=3,3187$), lise mezunu ($\bar{X}=3,2271$) ve okuma yazma bilmiyor / okul bitirmemiş okur yazar ($\bar{X}=3,0952$) grubunda olan katılımcılara göre daha yüksek risk alma eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Yalnızca tek boyutta anlamlı fark çıkması dolayısıyla H9 reddedilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Üniversite Öncesi Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Üniversite Öncesi Yaşanılan Yer	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Büyükşehir	157	3,5050	0,49475	0,458	0,712	-
	Şehir	69	3,4244	0,59458			
	İlçe	69	3,4948	0,54430			
	Köy	53	3,4501	0,46070			
Bağımsızlık Arzusu	Büyükşehir	157	3,6790	0,45896	3,505	0,016	Şehir* İlçe
	Şehir	69	3,5478	0,50135			
	İlçe	69	3,7797	0,38828			
	Köy	53	3,7472	0,42454			
Risk Alma Eğilimi	Büyükşehir	157	3,3849	0,51040	1,923	0,126	-
	Şehir	69	3,2215	0,52861			
	İlçe	69	3,2795	0,51124			
	Köy	53	3,2857	0,48283			
Girişimcilik Potansiyeli	Büyükşehir	157	3,7062	0,53725	0,086	0,968	-
	Şehir	69	3,7120	0,54033			
	İlçe	69	3,6739	0,53474			
	Köy	53	3,7146	0,49721			

30

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin üniversiteye gelmeden önce yaşadıkları yere göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol ($F_{348}=0,458$, $p>0,05$), risk alma eğilimi ($F_{348}=1,923$, $p>0,05$) ve girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=0,086$, $p>0,05$) boyutlarının üniversiteye gelmeden önce yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bağımsızlık arzusu ($F_{348}=3,505$, $p<0,05$) boyutu dikkate alındığında üniversiteye gelmeden önce yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda şehirde yaşayanlar ile ilçede yaşayanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde ilçede yaşayan grubunda olan katılımcıların ($\bar{X}=3,7797$) şehirde yaşamakta olan katılımcılara ($\bar{X}=3,5478$) göre daha yüksek bağımsızlık arzusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu tespit bireylerin daha sosyal bir hayata ulaşma istekleri olarak değerlendirilebilir. H10 tek boyutta anlamlılık çıkması dolayısıyla reddedilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Öğrenim Süresince Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Öğrenim Süresince Yaşanılan Yer	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Devlet yurdu	164	3,4286	0,46675	4,178	0,006	Öğrenci evinde* Devlet yurdu - Ailesiyle
	Özel yurt	14	3,3878	0,56710			
	Ailesiyle	99	3,4372	0,53445			
	Öğrenci evinde	71	3,6700	0,57071			
Bağımsızlık Arzusu	Devlet yurdu	164	3,6683	0,43831	4,595	0,004	Öğrenci evinde* Devlet yurdu - Ailesiyle
	Özel yurt	14	3,7000	0,41324			
	Ailesiyle	99	3,5899	0,49021			
	Öğrenci evinde	71	3,8451	0,41154			

Tablo 12 Devamı. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Öğrenim Süresince Yaşadıkları Yere Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Risk Alma Eğilimi	Devlet yurdu	164	3,2944	0,49022	4,691	0,003	Öğrenci evinde* Devlet yurdu - Ailesiyle
	Özel yurt	14	3,2857	0,51355			
	Ailesiyle	99	3,2208	0,54275			
	Öğrenci evinde	71	3,5070	0,47796			
Girişimcilik Potansiyeli	Devlet yurdu	164	3,6159	0,50601	5,491	0,001	Devlet yurdu* Öğrenci evinde
	Özel yurt	14	3,5625	0,66642			
	Ailesiyle	99	3,7197	0,54897			
	Öğrenci evinde	71	3,9049	0,47456			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin eğitimleri süresince yaşadıkları yere göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi ($F_{348}=4,178$, $p<0.05$), bağımsızlık arzusu ($F_{348}=4,595$, $p<0.05$), risk alma eğilimi ($F_{348}=4,691$, $p<0.05$), ve girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=5,491$, $p<0.05$) boyutları dikkate alındığında katılımcıların eğitimleri süresince yaşadıkları yere göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda, iç kontrol hissi boyutu için öğrenci evinde yaşayanların, devlet yurdunda yaşayanlar ve ailesiyle yaşayanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde öğrenci evinde yaşayan grupta olan katılımcıların ($\bar{X}=3,6700$), ailesiyle yaşayan ($\bar{X}=3,4372$) ve devlet yurdunda yaşayan grupta olan katılımcılara ($\bar{X}=3,4286$) göre daha yüksek içsel kontrol hissine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bağımsızlık arzusu boyutu için öğrenci evinde yaşayanların, devlet yurdunda yaşayanlar ve ailesiyle yaşayanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde öğrenci evinde yaşayan grupta olan katılımcıların ($\bar{X}=3,8451$), devlet yurdunda yaşayan ($\bar{X}=3,6683$) ve ailesiyle yaşayan grupta olan katılımcılara ($\bar{X}=3,5899$) göre daha yüksek bağımsızlık arzusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi boyutu için öğrenci evinde yaşayanların, devlet yurdunda yaşayanlar ve ailesiyle yaşayanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde öğrenci evinde yaşayan grupta olan katılımcıların ($\bar{X}=3,5070$), devlet yurdunda yaşayan ($\bar{X}=3,2944$) ve ailesiyle yaşayan grupta olan katılımcılara ($\bar{X}=3,2208$) göre daha yüksek risk alma eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Son olarak girişimcilik hissi boyutu için öğrenci evinde yaşayanlar ile devlet yurdunda yaşayanlar arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde öğrenci evinde yaşayan grupta olan katılımcıların ($\bar{X}=3,9049$) devlet yurdunda yaşayan grupta olan katılımcılara ($\bar{X}=3,6159$) göre daha yüksek girişimcilik potansiyeline sahip oldukları tespit edilmiştir. Tüm boyutlarda öğrenci evinde yaşayanların yüksek girişimcilik hissine sahip olmaları, ev iktisadı konusunda diğer gruplara göre daha deneyimli olmalarından kaynaklanması muhtemeldir. H11 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Aile Ekonomik Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Aile Ekonomik Durumu	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Gelir giderden az	121	3,4734	0,52974	0,010	0,990	-
	Gelir gidere denk	191	3,4809	0,51407			
	Gelir giderden fazla	36	3,4841	0,53154			
Bağımsızlık Arzusu	Gelir giderden az	121	3,6926	0,49668	1,467	0,232	-
	Gelir gidere denk	191	3,7005	0,43764			
	Gelir giderden fazla	36	3,5611	0,38193			
Risk Alma Eğilimi	Gelir giderden az	121	3,3200	0,51706	0,211	0,810	-
	Gelir gidere denk	191	3,3052	0,52504			
	Gelir giderden fazla	36	3,3651	0,42985			
Girişimcilik Potansiyeli	Gelir giderden az	121	3,6777	0,56012	0,433	0,649	-
	Gelir gidere denk	191	3,7048	0,51731			
	Gelir giderden fazla	36	3,7708	0,49326			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin aile ekonomik durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Araştırmada tespit edilen farkların

hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla veri setine “Post Hoc” testleri uygulanmıştır. Varyansın homojen dağılım gösterdiği boyutlar için “Post Hoc Tukey” testi, varyansın homojen dağılım göstermediği boyutlar için “Post Hoc Tamhane’s T2” ve “Post Hoc Dunnett’s T3” testleri uygulanmıştır (Seçer, 2017). Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi (F348=0,010, p>0.05) bağımsızlık arzusu (F348=1,467, p>0.05), risk alma eğilimi (F348=0,211, p>0.05) ve girişimcilik potansiyeli (F348=0,433, p>0.05) boyutlarının aile ekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. H12 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Aylık Gelirlerine Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Aylık Gelir	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	500 TL veya daha az	123	3,4704	0,49478	3,968	0,020	501 TL - 1000 TL*1001 TL veya daha fazla
	501 TL - 1000 TL	180	3,4349	0,50667			
	1001 TL veya daha fazla	45	3,6762	0,60025			
Bağımsızlık Arzusu	500 TL veya daha az	123	3,6114	0,47100	2,897	0,057	-
	501 TL - 1000 TL	180	3,7078	0,43857			
	1001 TL veya daha fazla	45	3,7822	0,45291			
Risk Alma Eğilimi	500 TL veya daha az	123	3,3333	0,52014	3,083	0,047	501 TL - 1000 TL*1001 TL veya daha fazla
	501 TL - 1000 TL	180	3,2659	0,50711			
	1001 TL veya daha fazla	45	3,4730	0,48619			
Girişimcilik Potansiyeli	500 TL veya daha az	123	3,6778	0,54109	2,105	0,123	-
	501 TL - 1000 TL	180	3,6813	0,52057			
	1001 TL veya daha fazla	45	3,8528	0,51902			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin gelir düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda bağımsızlık arzusu (F348=2,897, p>0.05) ve girişimcilik potansiyeli (F348=2,105, p>0.05) boyutlarının gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İçsel kontrol hissi (F348=3,968, p<0.05) boyutu dikkate alındığında gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Tespit edilen bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tukey” testi uygulanmıştır. “Post Hoc Tukey” testi sonucunda 1001 TL veya daha fazla cevabını verenler ile 501 TL - 1000 TL arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde 1001 TL veya daha fazla cevabını veren grupta olan katılımcıların (\bar{X} =3,6762) 501 TL - 1000 TL arasında cevabını veren katılımcılara (\bar{X} =3,4704) göre daha yüksek içsel kontrol hissine sahip oldukları tespit edilmiştir. Risk alma eğilimi boyutu için 1001 TL veya daha fazla cevabını verenler ile 501 TL - 1000 TL arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde 1001 TL veya daha fazla cevabını veren grupta olan katılımcıların (\bar{X} =3,4730) 501 TL - 1000 TL arasında cevabını veren grupta olan katılımcılara (\bar{X} =3,6813) göre daha yüksek risk alma eğilimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda aylık geliri daha yüksek öğrencilerin girişimcilik hislerinin daha yüksek olduğunu söylenebilir. Analizler sonucu H13 hipotezi kısmen kabul edilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Mezun Oldukları Liseye Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Girişimcilik Hissi	Mezun Olunan Lise	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Turizm Meslek Lisesi	23	3,4845	0,55952	0,887	0,504	-
	Fen Lisesi	2	3,2857	0,20203			
	Anadolu Lisesi	176	3,5024	0,52438			
	Mesleki ve Teknik Lise	59	3,3438	0,48707			
	İmam Hatip Lisesi	35	3,5265	0,52975			
	Genel Lise	49	3,5190	0,53428			
	Süper Lise	4	3,5714	0,30861			

Tablo 15 Devamı. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Mezun Oldukları Liseye Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Bağımsızlık Arzusu	Turizm Meslek Lisesi	23	3,7478	0,43575	1,356	0,232	-
	Fen Lisesi	2	4,3000	0,14142			
	Anadolu Lisesi	176	3,7011	0,47038			
	Mesleki ve Teknik Lise	59	3,5763	0,42521			
	İmam Hatip Lisesi	35	3,7257	0,43948			
	Genel Lise	49	3,6653	0,44979			
Risk Alma Eğilimi	Turizm Meslek Lisesi	23	3,4224	,45273	1,122	0,349	-
	Fen Lisesi	2	2,9286	1,31320			
	Anadolu Lisesi	176	3,3588	0,50026			
	Mesleki ve Teknik Lise	59	3,2082	0,55792			
	İmam Hatip Lisesi	35	3,2571	0,57645			
	Genel Lise	49	3,2945	0,45120			
Girişimcilik Potansiyeli	Turizm Meslek Lisesi	23	3,9946	0,40149	2,473	0,024	Turizm Meslek Lisesi Arası* Mesleki ve Teknik Lise - İmam Hatip Lisesi Arası (Tamhane's T2) Fen Lisesi*İmam Hatip Lisesi (Dunnett T3)
	Fen Lisesi	2	3,9375	0,08839			
	Anadolu Lisesi	176	3,7109	0,51702			
	Mesleki ve Teknik Lise	59	3,6398	0,48528			
	İmam Hatip Lisesi	35	3,4893	0,56504			
	Genel Lise	49	3,7398	0,61600			
	Süper Lise	4	3,8438	0,21348			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin mezun olunan lise değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Araştırmada tespit edilen farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla veri setine “Post Hoc” testleri uygulanmıştır. Varyansın homojen dağılım gösterdiği boyutlar için “Post Hoc Tukey” testi, varyansın homojen dağılım göstermediği boyutlar için “Post Hoc Tamhane’s T2” ve “Post Hoc Dunnett’s T3” testleri uygulanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi ($F_{348}=0,887$, $p>0,05$), bağımsızlık arzusu ($F_{348}=1,356$, $p>0,05$) ve risk alma eğilimi ($F_{348}=1,122$, $p>0,05$) boyutlarının mezun olunan liseye göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=2,473$, $p<0,05$) boyutu dikkate alındığında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Girişimcilik potansiyeli boyutu homojen olarak dağılmadığından (Levene’s Test, $p<0,05$) tespit edilen bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla “Post Hoc Tamhane’s T2” ve “Post Hoc Dunnett’s T3” testleri uygulanmıştır. “Post Hoc Tamhane’s T2” testi sonucunda turizm meslek lisesi ile mesleki teknik lise ve imam hatip lisesi arası mezun olunan lise grupları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde Turizm Meslek Lisesi grubunda olan katılımcıların ($\bar{X}=3,9946$) mesleki teknik lise ($\bar{X}=3,6398$) ve imam hatip lisesi grubunda olan katılımcılara ($\bar{X}=3,4893$) göre daha yüksek girişimcilik potansiyeline sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca “Post Hoc Dunnett’s T3” testi sonucunda fen lisesi ile imam hatip lisesi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Değişkenlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde fen lisesi grubunda olan katılımcıların ($\bar{X}=3,9375$) imam hatip lisesi grubunda olan katılımcılara ($\bar{X}=3,4893$) göre daha yüksek girişimcilik potansiyeline sahip oldukları tespit edilmiştir. Yalnızca tek boyutta anlamlı farklılık çıkması dolayısıyla H14 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Girişimcilik Hislerinin Girişimcilik Dersi Alma Durumlarına Göre ANOVA Analizi Sonuçları.

Girişimcilik Hissi	Girişimcilik Dersi Alma	n	\bar{X}	S.s.	F	p	Anlamlı Fark
İçsel Kontrol	Evet (Bir dönem)	69	3,4865	0,58816	0,016	0,984	-
	Evet (İki dönem)	57	3,4837	0,57191			
	Hayır	222	3,4749	0,48475			
Bağımsızlık Arzusu	Evet (Bir dönem)	69	3,6870	0,46079	0,029	0,972	-
	Evet (İki dönem)	57	3,6947	0,49005			
	Hayır	222	3,6793	0,44521			
Risk Alma Eğilimi	Evet (Bir dönem)	69	3,3582	0,50959	2,704	0,068	-
	Evet (İki dönem)	57	3,4386	0,49624			
	Hayır	222	3,2722	0,51310			
Girişimcilik Potansiyeli	Evet (Bir dönem)	69	3,7880	0,51329	2,988	0,052	-
	Evet (İki dönem)	57	3,8004	0,50270			
	Hayır	222	3,6503	0,53616			

Katılımcıların girişimcilik hissi düzeylerinin girişimcilik dersi alma değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşma gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla veri setine ANOVA analizi uygulanmıştır. ANOVA analizi sonucunda girişimcilik hissi boyutlarında varyans homojenliğini test etmek amacıyla “Levene’s Test for Equality of Variances” uygulanmış ve tüm boyutlarda varyans homojenliği sağlanmıştır. Girişimcilik hissi boyutlarına yönelik uygulanan ANOVA testi sonucunda içsel kontrol hissi ($F_{348}=0,016$, $p>0,05$), bağımsızlık arzusu ($F_{348}=0,029$, $p>0,05$), risk alma eğilimi ($F_{348}=2,704$, $p_0>0,05$) ve girişimcilik potansiyeli ($F_{348}=2,988$, $p>0,05$) boyutlarının girişimcilik dersi alma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. H15 reddedilmiştir. Bu değişkende hipotezin reddedilmesinde en önemli nedenlerden birisi girişimcilik dersinin yalnızca 4. Sınıf müfredatında bulunması olduğu söylenebilir.

3. SONUÇ

34

Günümüzde ekonomik ve sosyal yaşamın önemli değerleri arasında yer alan girişimcilik, farklı disiplinlerin ilgi alanı içerisinde yer almaktadır. Ülkelerin kalkınma hedeflerini gerçekleştirebilmek adına yaptıkları planlamalar içerisinde önemli yer alan girişimciler, yenilikçi ve öncü fikirler sunarak işsizlik, geri kalmışlık ve teknolojik anlamda gelişme gibi kavramlar açısından önemli roller üstlenmektedirler. Girişimci bireyin özelliklerinin içsel ve dışsal faktörler olarak ayrıldığı araştırmacılar tarafından kabul edildiği düşünüldüğünde, girişimcilik hissi içsel faktörlerin tanımlanmasında kullanılan bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır. Bir bireyin girişimci dürtülere doğuştan sahip olduğu gerçeğinin yanında birçok araştırma girişimciliğin eğitim ile geliştirilebileceğini kabul etmektedir. Araştırma, gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemli bir sektör olan turizm sektörünü gelecekte yönlendirmesi muhtemel turizm eğitimi alan öğrencileri hedef almaktadır. Bu kadar önemli bir sektörde yenilikçi fikirlerin, sürdürülebilirlik açısından ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde araştırmanın amacı ve önemi daha iyi ortaya çıkmaktadır. Araştırma, turizm eğitimi alan öğrencilerin girişimcilik hissini hangi değişkenlere bağlı olduğunu bulmaya çalışırken, gelecekte bu konu üzerine yapılacak araştırmalar için de yardımcı bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın hedef grubunu turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Buradaki amaç; araştırmacının bu alanda çalışmasının dışında, turizm sektöründeki olumlu gelişmelerin ülke imajı yönünden önemli olduğunun düşünmesi ve bu alana katkıda bulunma isteğidir. Araştırmaya hazırlık aşamasında farklı üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin araştırmaya katılması planlanmıştır. Ancak veri toplama döneminde dünyada ortaya çıkan COVID19 pandemi süreci dolayısıyla evren Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri olarak sınırlandırılmıştır. Örneklem yöntemi belirlenmesi aşamasında ise veri toplamanın yakın ve erişilebilirliğin daha kolay olmasını sağlayan uygun örneklem yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda evreni oluşturan 842 kayıtlı öğrenciden asgari 260 öğrenciye anket yapılması gerektiği hesaplanmıştır. Ulaşılabilen 368 öğrenciye veri toplama işlemi tamamlanmıştır. Uç değer analizleri sonucu 20 anketin veri setinden çıkarılması gerektiğine karar verilmiş ve toplam 348 öğrenciden elde edilen verilerin evreni temsil edebileceği kanısına ulaşılmıştır.

Katılımcılara uygulanan ölçek iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda demografik sorular yer alırken, ikinci kısımda beşli likert tipinde geliştirilmiş girişimcilik hissi ölçeği bulunmaktadır. Ölçeğin uygulanabilmesi

için Google forms da anket yeniden oluşturulmuş ve katılımcılara gönderilmiştir. Araştırmamın, katılımcılara uygulanması kısmında yaşanan genel zorlukların dışında, katılımcıların anket yöntemine duydukları güvensizlik ya da anketin doldurulması sırasında oluşan umursamazlık araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Toplanan verilerin analize uygun olup olmadığını belirlemek için ilk olarak veri setinden uç değerler çıkarılmış, normal dağılım gösterip göstermediği belirlenebilmesi için değişkenlerin aritmetik ortalamalar ile mod ve medyan değerleri karşılaştırılmış, çarpıklık ve basıklık değerleri ile histogram grafikleri incelenmiş ve veri setinin normal dağılımına karar verebilmek için Kolmogorov Smirnov testi uygulanmıştır. Normal dağılım ölçütleri incelendiğinde araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiş ve parametrik test yapabilmek koşulu sağlanmıştır. Araştırmamın doğru bilgiye ulaşma ve istatistiksel açıdan güvenilir olduğunun kanıtlanabilmesi için girişimcilik hissi ölçeğine Cronbach α analizi yapılmıştır. Analiz sonucu 0,792 olarak bulunmuş ve alfa katsayısı incelendiğinde $0,61 < \alpha < 0,80$ şartını sağladığı ve güvenilirliğin kabul edilebilir seviyede olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye’de ve diğer ülkelerde verilen girişimcilik ile ilgili finansal ve eğitimsel desteklerin genel amacının kalkınma ve sosyal hayat gibi değerleri geliştirme çabası olduğu görülmektedir. Bu yüzden girişimcilerin ve girişimlerin sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması hem ülkeler hem de halkın hayat kalitesi için önemlidir. Dolayısıyla girişimcinin geliştirilmesi yanında var olan potansiyellerin ortaya çıkarılması da araştırmacılar için bilimsel bir gereklilikken, hükümetler için siyasi politikalar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmamın odak noktasını oluşturan girişimcilik hissi, ülke ekonomisinde önemli sektörlerden biri olan turizm için yetiştirilen öğrenciler üzerine odaklanmış ve konuyla alakalı bazı soruları cevaplamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda turizm eğitimi alan yükseköğretim öğrencilerinin farklı değişkenlere göre girişimcilik hissi gösterdiklerini söylemek yanlış olmayacaktır. Turizm öğrencileri ile ilgili girişimci kişilik yönünde bazı çalışmalar bulunmasına rağmen girişimcilik hissini belirlemesine yönelik tez çalışmasına rastlanmaması araştırmanın özgün bir değere sahip olduğu kanısını beraberinde getirmiştir.

Literatür incelendiğinde yine turizm öğrencilerine yönelik olarak yapılmış olan bazı çalışmalar ve yapılan çıkarımlar incelenmiştir. Erdurur (2012)’un “Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi Akçakoca Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği” adlı yüksek lisans tezinde araştırmaya katılan grubun büyük çoğunluğu girişimci kişilik özelliklerine sahip olarak ve kendi işlerini kurmak istedikleri belirtilmiştir. Yine turizm eğitimi alan öğrencileri üzerine yazılmış olan ve araştırma konumuzla paralellik gösteren, Özkan ve Temeloğlu (2017)’nin “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimcilik Hislerinin Girişimcilik Potansiyelleri Üzerindeki Etkisi” adlı makalelerinde, turizm eğitimi gören öğrencilerin, girişimcilik potansiyelleri ile girişimcilik hisleri arasında güçlü bir ilişki olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucunda da öğrencilerin çeşitli demografik özelliklere göre girişimcilik hissi özellikleri gösterdikleri ve var olan potansiyellerinin eğitim ve desteklerle ortaya çıkarılabileceği sonucuna varılmıştır.

Araştırmamın sonuçları incelendiğinde girişimcilik hissi konusu ile ilgili olarak sektöre ve gelecekte yapılacak olan akademik çalışmalara yönelik birtakım öneriler sunulmuştur.

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri üzerinde sınırlandırılmış olduğundan daha kapsamlı evren ve gruplara yönelik yapılacak akademik çalışmalarda daha genel nitelikte bilgilerin ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Kamu / özel sektör temsilcileri ile oluşturulacak bir araştırma grubuyla ve uygulamalı bir proje desteğiyle daha somut bulgular elde edileceği ön görülmektedir.

Girişimcilik ile ilgili verilen derslerde, KOSGEB gibi sivil toplum kuruluşları ile eğitim kurumları daha organize çalışması, eğitimlerden alınan verimin artmasını sağlayacaktır.

Girişimcilik dersinin, müfredatlarda daha yoğun yer alması sağlanabilir.

Öğrencilere, teorik olarak öğretilen bilgilerin uygulanabilmesi amacıyla, üniversiteler ya da çeşitli kuruluşlar tarafından finanse edilen projelerle pekiştirilmesi imkânı oluşturulabilir.

Öğrencilerin, kendilerini daha iyi ifade edebilmelerini ve girişimci potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerini sağlayabilmek için, çeşitli sosyal girişimcilik faaliyetlerine yönlendirilebilirler.

Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, ticaret ve esnaf odaları gibi kurumlar aracılığı ile özendirici, teşvik edici ve destekleyici programlar daha yoğun uygulanabilir.

Girişimcilik örneklerinin öğrencilere sergilenebilmesi amacı ile girişimciler, derslere katılabilir, panel vb. etkinliklerle buluşmalar sağlanabilir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin, girişimcilik potansiyellerini ortaya çıkarılabilmesi amacıyla, başarılı girişimcilerin tecrübelerinden yararlanmaları konusunda çalışmalar yapılabilir.

Turizm sektörüne yönelik verilen desteklerin, daha özel ve çekilme oranının yükseltilerek genç girişimcilerin ilgisi çekilebilir.

Sonuç olarak ülkede, ekonomik ve sosyal toplulukların gelişiminde önemli çarklılardan biri olan girişimcilerin, yine ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olan turizm sektörüne getirecekleri yeni fikir ve akımlar ile ülke imajını da geliştirilebilecekleri düşünülmektedir. Bu sebeple gelecekte sektöre yön vermesi muhtemel turizm eğitimi alan öğrencilerin finansal ve eğitimsel anlamda desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Etik Kurul Onayı: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 90, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı TR Dizin Etik Kurul Kriterleri ve Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar gereğince insandan anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içeren çalışmalarda Etik Kurul Onay Belgesi alınması zorunludur. 2020 yılı öncesinden tamamlanmış çalışmalardan Etik Kurul Onay Belgesi istenmemektedir.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumda Journal of Tourism Researches'in hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. yazar katkı oranı: %50 2. yazar katkı oranı: %50

KAYNAKÇA

Afewerki, S. (2015). Immigrant Entrepreneurship Towards the Realization of Immigrants' Entrepreneurial Performance and Success in Norway. (Master's Thesis In Entrepreneurship), Innovation and Society, Trondheim: Norwegian University of Science and Technology Faculty of Social Sciences and Technology Management.

Ağca, V., & Yumuşakipek, Handan Deniz. (2015). "Günümüzde Girişimcilik Trendini Yükselten Güçler". In E. Kaygn & B. Güven (Eds.), Girişimcilik Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular (ss. 27). İstanbul: Siyah İnci Akademi.

Alpkan, L., Keskin, H., & Zehir, C. (2002). "Girişimcilik hisleriyle girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişki: Gebze ve civarındaki girişimciler üzerine bir saha araştırması". Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu.

Aracıoğlu, B., Demirhan, D., Tatarlar, D. C., & Zalluhoğlu, A. E. (2016). Tüm Boyutlarıyla Girişimcilik (1. Baskı). İstanbul: Hümanist Kitap Yayıncılık.

Başar, M. (2013). "Girişimcilik ve Girişimcilik Süreçleri". Yılmaz Ürper (Ed.), Girişimcilik Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Basılğan, M. (2008). "Girişimcilerin Kişilik Profili üzerine bir inceleme: Bursa Örneği", 2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, 07-10.

Bektaş, Ç., & Köseoğlu, M. A. (2007). "Aile İşletmecilik Kültürünün Girişimcilik Eğilimine Etkileri ve Bir Alan Araştırması". Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2007(2), 297-317.

Bessant, J., & Tidd, J. (2018). "Kurumsal Girişim Yoluyla İş ve Yetenek Geliştirme", (Çev.: Sinem Vatanartıran). Esra Aslan (Ed.), İnovasyon ve Girişimcilik (ss. 389). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bessant, J., & Tidd, J. (2018). "Vaka Geliştirme", (Çev.: İrem Yayırdırgan). Esra Aslan (Ed.), İnovasyon ve Girişimcilik (ss. 234). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bolton, B., & Thompson, J. (2004). *Entrepreneurs: Talent, Temperament, Technique*, edn. Great Britain: Elsevier.

Bozkurt, Ö., & Erdurur, K. (2013). "Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimindeki etkisi: potansiyel girişimciler üzerinde bir araştırma". Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8 (2) , 57-78.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Bygrave, W. D., & Zacharakis, A. (2010). *Entrepreneurship, 2nd Edition* (Vol. 2). Amerika: John Wiley & Sons, Incorporated.

Cengizhan, C. (2018). Temel İstatistik Kavramları. Mimoza Marmara: <http://mimoza.marmara.edu.tr/~cahit/Yayin/belge/ista/index.html#4.%20NORMAL%20DA%C4%9EILIM> (Erişim Tarihi: 02.09.2021).

Çögenli, M. Z. (2019). "Girişimcilik Psikolojisi". Belkis Özkara & Sibel Özafşarlıoğlu Sakallı (Eds.), *Girişimcilik: Temel ve Yeni Yaklaşımlar* (ss. 18). Ankara: Nobel Akademik.

Çolakoğlu, H., & Çolakoğlu, T. (2016). “Üniversitelerdeki girişimcilik eğitimi ile öz yeterlilik algısı ve girişimcilik potansiyeli ilişkisi üzerine bir saha araştırması”. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17 (37) 70-84.

Cooper, D. (2003). “Psychology, risk and safety”. *Professional Safety*, 48 (11), 39-46.

Dees, J. G. (1998). The meaning of social entrepreneurship. In: Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership.

Döm Tomak, S. (2017). *Girişimcilik Teori, Süreç ve Uygulama*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Döm, S. (2014). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Duran, C., Büber, H., & Gümüştekin, G. E. (2013). “Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu makine programı örneği”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (2), 33-56

Erdurur, K. (2012). Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Düzce.

García, A. C., Cuervo, Á., Ribeiro, D., & Roig, S. (2007). *Entrepreneurship: concepts, theory and perspective*. Berlin: Springer Verlag.

Gerber, M. (1997). “Girişimcilik Tutkusu: Küçük İşletmeler Niçin Batar, Nasıl Büyür”, (Çeviren: Tayfur Keskin). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Gülaçtı, M. (2016). “Girişimcilik ve İş Panı Süreci”. Hikmet Karadal (Ed.), *Girişimcilik Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi & Güncel Konular Girişimci Destekleri & İş Planı* (ss. 362,363). İstanbul: Beta Yayınevi.

Güner, F., & Serinkan, C. (2017). “İç Girişimcilik ve Yenilik İlişkisi: Banka Çalışanları Üzerine Bir Araştırma”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 482-499.

Güney, S. (2015). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Herdjiono, I., Puspa, Y. H., Maulany, G., & Aldy, B. E. (2017). “The factors affecting entrepreneurship intention”. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge*, 5(2), 5-15.

Hisrich, R. D., Peters, M. P., & Shepherd, D. A. (2017). *Entrepreneurship*. Tenth Edition. New York: McGraw-Hill Education.

Hsiao, C., Lee, Y.-H., & Chen, H.-H. (2016). “The effects of internal locus of control on entrepreneurship: the mediating mechanisms of social capital and human capital”. *The International Journal of Human Resource Management*, 27(11), 1158-1172.

İraz, R. (2010). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobiler Konya: Çizgi Kitabevi*.

İslamoğlu, A. H., & Alnaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Beta Basım Evi.

Kalkan, M., & Kaygusuz, C. (2012). “The Psychology of Entrepreneurship”. Thierry Burger Helmchen (Ed.), *Entrepreneurship – Born, Made And Educated*. Rijeka, Croatia: InTech.

Karaca, M. (2015). *Girişimciliği Belirleyen Kişilik Özellikleri*. (Doktora Tezi). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Karadal, H. (2016). “Girişimcilik Bilgisi”. Hikmet Karadal (Ed.), *Girişimcilik Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi & Güncel Konular Girişimci Destekleri & İş Planı* (ss. 4): Beta Yayınevi.

Kayalar, M., & Yıldız, S. (2017). "Uluslararası Göç Sonrası Ortaya Çıkan Girişimcilik Türleri". Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 22(1), 55-62.

Kimbrow, D. P. (1996). "Mission, Vision, and Passion in the Entrepreneur". Raymond W. Smilor & Donald L. Sexton (Eds.), *Leadership and Entrepreneurship* (ss. 3-13). London: Quorum Books.

Küçüközkan, Y. (2015). "Liderlik ve motivasyon teorileri: Kuramsal bir çerçeve". *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 85-116.

Kümbül, G. B. (2011). "Yoksullukla mücadelede sosyal girişimcilik: Ashoka üyelerinden sosyal yenilikçi örnek uygulamalar". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(3), 79-111.

Kundi, G. M., Khan, M. S., Qureshi, Q. A., Akhtar, R., & Khan, I. (2014). "An Analysis of the Locus of Control of the Public Administrators in Gomal University Dera Ismail Khan Khyber Pakhtunkhwa", Pakistan. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(2), 426.

Kutanis, R. Ö., & Alpaslan, S. (2006), "Girişimci ve Yönetici Kadınların Profilleri Farklı mıdır?", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 139-153.

Marangoz, M. (2018). *Girişimcilik*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Mueller, S. L., & Thomas, A. S. (2001). "Culture and entrepreneurial potential: A nine country study of locus of control and innovativeness". *Journal of business venturing*, 16(1), 51-75.

Mutlu, S. (2014). "Kosgeb'in Uygulamalı Girişimcilik Sertifikasi Eğitimi Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Girişimcilik Potansiyelleri ve Eğilimleri". *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkinma Dergisi*, 9(1). 1-22

Norton, W. I., & Moore, W. T. (2006). "The influence of entrepreneurial risk assessment on venture launch or growth decisions". *Small Business Economics*, 26(3), 215-226.

Öktem, M. K., Aydın, M. D., & Ekinci, S. (2007). "Türkiye'de girişimciliğin geliştirilmesinde KOSGEB'in rolü ve önemi: Uygulamalı bir çalışma". *Sosyo-Ekonomi Dergisi*, 5(5), 47-76.

Ören, K., & Biçkes, M. (2011). "Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma)". *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 16(3), 65-87

Öreñç, D. (2019). *Uygulamalı Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Üzerine Etkisi: Çanakkale ili Örneği*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Ovla, H. D., & Taşdelen, B. (2012). "Aykırı değer yönetimi". *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3).1-8.

Özdevecioğlu, M., & Karaca, M. (2015). *Girişimcilik ve Girişimci Kişilik Kavram ve Uygulama*. Konya: Eğitim Kitabevi.

Özkan, Ç., & Temeloğlu, E. (2017). *Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimcilik Hislerinin Girişimcilik Potansiyelleri Üzerindeki Etkisi*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 1124-1129.

Özkul, G., & Dengiz, S. (2018). "Suriyeli Göçmenlerin Girişimci Olmalarını Etkileyen Faktörler: Hatay İli Örneği 1". *Third Sector Social Economic Review*, 53(3), 1044.

Pinkovetskaia, I. S., Kryukova, L. I., Campillo, D. F. A., & Rojas-Bahamon, M. J. (2019). "Female Entrepreneurship: Types of Economic Activity". *Tarih Kultur ve Sanat Arastirmalari Dergisi-Journal of History Culture and Art Research*, 8(2), 253-265.

Santini, C. (2017). "Ecopreneurship and Ecopreneurs: Limits, Trends and Characteristics." *Sustainability*, 9(4), 12.

Seçer, İ. (2017). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Short, L., & Dunn, P. (2002). The search for a theory of entrepreneurship. Paper presented at the Članek predstavljen na 2002 Association for Small Business and Entrepreneurship Annual Conference, Saint Louis.

Simpeh, K. N. (2011). "Entrepreneurship theories and Empirical research: A Summary Review of the Literature". *European Journal of Business and Management*, 3(6), 1-8.

Soysal, A. (2010). "Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(01), 83-114.

Swedburg, R. (2000). "The social science view of entrepreneurship: introduction and practical applications". *Entrepreneurship: The social science view*, 7-44.

Tabachnick, G., & Fidell, L. (2015). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (Çev: Mustafa Baloğlu)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

TDK (2019). *Güncel Türkçe Sözlük*. Güncel Türkçe Sözlük Erişim: 01.11.2019 <http://sozluk.gov.tr/>

Top, S. (2012). *Girişimcilik Keşif Süreci*. İstanbul: Beta Yayınevi.

Trimpop, R. M. (1994). *The psychology of risk taking behavior*: Elsevier.

Ural, A., & Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Uygun, R. K. (2018). *Girişimcilik Teori ve Yaklaşımları*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Wang, Y., & Poutziouris, P. (2010). "Entrepreneurial risk taking: empirical evidence from UK family firms". *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 16(5), 370.